

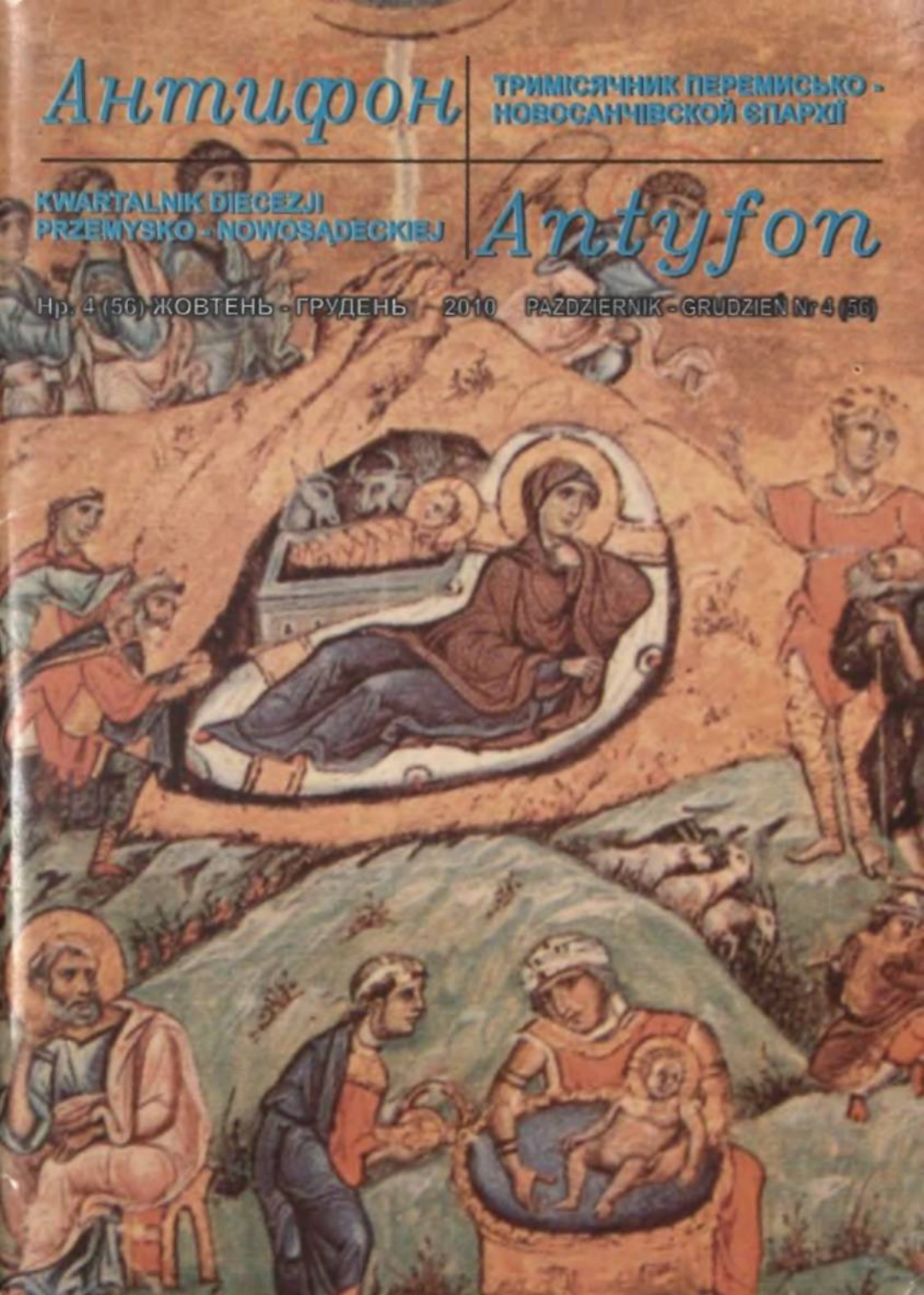
Антифон

ТРИМІСЯЧНИК ПЕРЕМІСЬКО -
НОВОСАНЧІВСЬКОЇ ЕПАРХІЇ

KWARTALNIK DIECEZJI
PRZEMYSKO - NOWOSĄDECKIEJ

Antyfon

№ 4 (56) ЖОВТЕНЬ - ГРУДЕНЬ 2010 PAZDZIERNIK - GRUDZIEŃ № 4 (56)

*Учитесь брати мої
думайте, читайте
і чужому наuczайтесь
й свого не цурайтесь*

Тарас Шевченко

*тобто перезвук
про те, що діялось,
діється, або діятись буде;
що боліло, болить,
та, сподіваємось - боліти не буде;
у часі і просторі,
у серцях і серцеподібних листках
між Попрадом і Сяном
і по всій землі*

Antyfon

Кwartалник Дієцезії
Прзємьско - Новоса́децькєй

ISSN 1505-4454

Указує ся
з блогісławєнствa
J. E. Ks. Arcybiskupa
Adama

Redakcja:
red. kolegium

Korekta:
Marianna Jara

Skład i łamanie:
Bohdan Gocko

Treść pisma:

Życie religijne Дієцєзії Прзємьско-
Новоса́децькєй, як рóвно́ж Церкві
Правосла́внєй в Польсє і в Śвієцє;
historia, literatura, inne.

Redakcja заstrzєga sobie prawo
skracańa nadesłanych materiałóв,
jak рóвно́ж opatrywanie ich
własnymi tytułami.

Redakcja nie odpowіada за
poglądy poszczególnych
autorów.

WYDAWCA:
Дієцєзја Прзємьско-Новоса́децька
в Санку

ADRES REDAKCJI:
ANTYFON
38-500 SANOK
ul. Zamkowa 16
e-mail:
diecezjasanok@poczta.onet.pl

W numerze:

Поздоровлення.....	3
<i>Світлана Бакут</i>	
Звеселися, Земле, Бо Христос Родився!.....	4
<i>Різдвяне Послання</i>	5
<i>А.А.Д.</i>	
Святий Вєспір На Лємківщині.....	8
<i>свщ. Олександр Мень</i>	
Віра Спасє Тобє.....	9
<i>Микола Чабан</i>	
Митрополит Діонісій.....	10
<i>Ігумен Пафнутій</i>	
Віплив Чернєчого Життя На Спасіння Світу...18	
<i>А.С.</i>	
Мяті Лєсі Українки.....	22
<i>(пт)</i>	
Криницький Кермєш.....	25
<i>Павло Михайляк</i>	
Рєгєтів.....	31
<i>Петро Козут</i>	
Народний Митєць Дмитро Іванович Солінню.....	34
<i>Дмитро Солінню</i>	
Дорога На Схід... ..	39
Звернення.. ..	40
<i>о. Андрій Грич</i>	
Шанування Ікон в Православній Церкві.....	42
<i>Митроф. прот. В'ячеслав Янєль</i>	
Отець Сєрафим Загоровський.....	56
<i>Чтєць Ярослав Грич</i>	
Звіт З Урочистостєй Присвячених Святому Священномученику Максиму Горьницькому.....	64
<i>А.А.Д.</i>	
Про Отця Полковника Сємєна Федоронько Православного Капєлана Польського Війська Та Його Синів: Олєксандра, Орєста і В'ячеслава...68	
<i>Митр.Прот. Ярослав Сєлєп</i>	
Життя Прєподобного Сави Освященного.....	71

Христосъ раждається! Славите!

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

ДОРОГІ ЧИТАЧІ “АНТИФОНА”!

З нагоди Свят Різдва Христового, Нового Року та Богоявлення сердечно вітаємо Вас Дорогі читачі “Антифона”, та бажаємо Вам в мирі, щасті, доброму здоров’ї, молитовно провести

Святочні Дні

Нехай Новонароджене Дитятко – Син Божий благословить Вас усіх щирою любов’ю, пішле душевний спокій мир і злагоду. Охоронить Вас всіх від великого стихійного нещастя, що тепер так часто зустрічаються у всьому світі. Закріпить у Ваших серцях глибоку віру, прив’язання до рідної мови і культури, до свого коріння.

Бажаємо, щоб дні Нового Року були для Вас всіх щасливими, освітленими Вифлеємською Зіркою. А життя Ваше, щоб проходило в союзі з Господом. Щоб Боже благословіння, Його милість і ласка невід’ємно перебувала з нами.

Редакція “Антифона”.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ! СЛАВИМО ЙОГО!

ЗВЕСЕЛИСЯ, ЗЕМЛЕ, БО ХРИСТОС РОДИВСЯ!

Вифлеємське поле ніч покрила темна,
І останні свічі згасли по домах.
Лиш не спить яскиня, вогка й потаємна,
Та зоря яскрава осяває шлях.

У печері вбогій вибила година,
Наступив для світу довгожданий час.
Бог Дитям маленьким посилає Сина,
Щоб зі страху смерті визволити нас.

Ще старі пророки ждали цю подію,
Патріархи славні, весь побожний люд.
І збулось Писання, народивсь Месія,
Син живого Бога, що врятує світ.

Застелили в яслах оберемок сіна,
Там поклали спати Божее Дитя.
А Пречиста Діва пригорнула Сина,
Щоб зігріти тілом мале Отроча.

Ангел Божий радо пастухів звіщає,
Промовляє бідним цю щасливу вість.
“Слава в вишніх Богу” із небес лунає,
Звеселися, земле, бо Христос родивсь!

Увійшли в печеру троє мудрих царів,
Матері й Дитятку шану віддали.
Поклонились низько і лишили дари,
Що з країв далеких бережно несли.

Ми Дитятку–Богу подаруймо віру,
Тверду, що допоможе досягти мети.
У Христі–Ісусі віднайдімо силу,
Із життя земного в вічне перейти.

Люблин, 2007 р.

Світлана Бакун

**РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ
ЙОГО ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕНСТВА
ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІЙШОГО КИР АДАМА
АРХІЄПІСКОПА ПЕРЕМІСЬКОГО І
НОВОСАНЧІВСЬКОГО**

**Боголюбивим Пастирям, Чесному Чернецтву та всім вірним
Дітям Святої Православної Церкви
Перемисько–Новосанчівської Єпархії**

**Христос Раждається! Христос Раждається! Христос
Раждається!**

***“Христос Раждається – славите!
Христос з Небес – зустрічайте!
Христос на землі – величайте!”***

(Прмос канона Різдва Христова)

Знову радіє і веселиться вся Вселенна – небо і землі зустрічаючи і святкуючи свято Різдво Христове. Бог явився у плоть. Здійснилось пророцтво пророка Божого Ісаї: ***“Ось Діва в утробі прийме і народить Сина і дадуть ім'я Йому Еммануїл – що означає «З нами Бог»” (Іс. 7,14).***

Таємниця Божественного втілення залишає незбагненою для людського розуму. Апостол Павло говорить ***“Здійснилась велика тайна благочесття – Бог явився во плоть (1Тим. 3,16).*** Тайна, котра проявляє в собі премудрість, любов, милосердя Боже до нас грішних.

Ця тайна Богоявлення цілковито змінила світ і саму людину. Народження Сина Божого принесло у світ велику радість. Радіє Небо. Ангели співали: ***“Слава в вишніх Богу і на землі мир людям доброї волі” (Лк. 2, 14).*** Раділа земля – Ангел благовістить пастирям, зірда веде мудреців–царів до Вифлеєму.

Святий Апостол Павло в Посланні до Євреїв каже: ***“Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків, а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його наставив за Наслідника всього, що Ним і в Він створив. Він був сявом слави та образом істоти Його”***

тримає все словом сили Своєї, учинив Собою очищення наших гріхів, і засів на правиці величності на висоті” (Євр. 1, 1-3).

Різдво – Христове це початок нового спілкування Бога і людини, початок єднання Неба і землі. Отож народжений на землі Христос повинен народитися в душі кожного християнина, що віддає Спасителю своє серце, в якому немає ні зла, ні гріха. Тому, Дорогі Брати і Сестри, протягом земного життя будемо очищати своє серце і свою душу від гріховних вчинків.

Улюблені!

Спаситель до учнів Своїх говорить: **“Мир Мій даю вам” (Ін. 14,27)**. Отож, мир Божий, – це в першу чергу сполука з Господом, але також мир з самим собою, зі своєю совістю. Мир з Богом, мир з ближнім. **“Радійте люди – говорить свт. Григорій Богослов – і втішайтесь радістю великого празника, яким є Різдво Христове і святкуйте з трепетом, бо справді чудо діється над всі чуда. Невидимий стає Видимим. Безтілесний стає Сином Чоловічим” (“Слово на Різдво Христове”)**. Подібно каже і свт. Йоан Золотоустий: **“Радійте і святкуйте, бо Різдвом Христовим пута гріховні знищено, рай відкрито, прокляття скасовано, провину даровано (...) Бог прийшов на землю...” (“Слово на Різдво Христове”)**. Тому спішімо до наших церков, як пастирі до ясел і святкуймо, радісно і побожно колядуймо. Нехай душа наша єднається з Новонародженим Христом, котрий з великої любови до нас грішних прийняв людське тіло, щоби приєднати нас до Бога.

Дорогі Брати і Сестри!

Ми живемо в складних і тяжких обставинах. Не тільки економічних, де природа стає що рік все більше і більше неласкава, але передовсім в часах, де явно зауважується упадок християнської моралі і послаблення віри. Світом заволоділо зло, ненависть, насильство, війни, тероризм. Гинуть невинні люди. Тому закликаю Вас – бережіть святість християнську на вулиці і в домі, але передовсім – в серці своїм. Не піддавайтеся марнотам світу цього. Пастирі стада Христового нехай пам'ятають, що вони покликані нести Євангельське вчення про діяльну любов до Бога і ближнього та власним прикладом укріпляти віру в Новонародженого Христа.

Батькі нехай пам'ятають про властиве християнське виховання дітей, щоби вони, діти, після закінчення студій верталися в рідні

сторони. Дбаймо, всі, разом про збереження рідної мови, культури і нашої прадідівської православної віри.

Від нас залежить, яким буде майбутнє нашої Церкви і нашого народу. Коли самі не задбаємо про все, то ніхто цього за нас не зробить. А коли виникнуть якісь суперечки, то докладно переаналізуймо, кому залежить на тому, щоби між нами не було миру?

Возлюбленні Брати і Сестри!

Подякуймо Новонародженому Дитятку Христу за Його невимовну любов до нас, за щасливі і мирні дні, які засилає нам. Молімо Його, щоб зміцнив у наших серцях глибоку віру, правдиву любов, щоб далі нам твердо стати у Святій Православній вірі, зберігати рідну мову, культуру, щоб ми вміли передати наступному поколінню, те все, що нам рідне.

Дорогі Брати і Сестри!

У ці святочні Дні Різдва Різдва Христового сердечно вітаю Вас Дорогі Пастирі, Боголюбиві Іноки, Улюблені Брати і Сестри – Діти Святої Православної Церкви з празником Воплощення Сина Божого, Новим 2011 Роком і Святим Богоявленням.

Нехай Новонароджене Дитятко дарує нам мир і злагоду, міцне здоров'я, укріпить нас у вірі святій, зішле нам Ангела Хоронителя, охоронить нас від всяких нещасть, які так часто турбують сьогоднішній світ.

А ми, при Твоїй, Господи допомозі, будемо старатись зберігати Заповіді Твої і у всьому творити волю Твою святу. І хоч ми часом не покірні, але ми – Твої діти Господи, – помилуй і спаси нас.

Привітаю Боже благословіння на Вас.

**Христос Раждається! Христос Раждається!
Христос Раждається!**

+ АДАМ

**Архієпископ Перемиський
і Новосанцівський**

**Різдво Христове
2010/2011
м. Сянік**

СВЯТИЙ ВЕЧІР НА ЛЕМКІВЩИНІ

Лемківщино краю мій рідній,
Твої сини по світі розкинені недолею,
Тужать за Тобою пригадуючи Святий Вечір,
Як то колись ішли з колядою.

Тії, що повернули з вигнання,
Не забули за своє коріння,
Святий Вечір справляють по-старому,
Молячись при столі по-своєму.
“Отче наш”, найстарший з роду починає,
Потім ціла сім’я “Рождество Твоє” співає,
Дідо складає жичиня і ділять святу просфору,
І так всі сідають до святого столу.

На столі сіно накрите обрусом,
І три хліби з запаленом свічком,
Перед кожним тарилка і ложки,
А колись всі їли з одної миски.

В куті за столом горнець і сніп пшениці,
Що пригадує нам наші стари традиції.
При столі одно місце вільне для того,
Що неласкава була доля для нього.

Всі страви мама постні приносять,
Є звичай, на Святий Вечір до їдла не просять,
Кожний знає, що сили треба так розложити,
Щоб всіх 12 страв по трохи спожити.

Вже повечерали і колядників прийняли,
Разом з ними “Бог Предвічний” співали,
Тепер треба до церкви спішити,
Щоб з всіма гучно “З нами Бог” заспівати.

Христос Раждається – Славимо Його!

А.А.Д

ВІРА СПАСЕ ТЕБЕ

Багато різної праці докладає людина, добуваючи собі їжу і житло, добуваючи собі знання. Звісно, людині потрібна праця і для підтримання життя, і для розкриття багатства її душі – людських здібностей. Але є одна праця, яка для нас особливо важлива: ця праця – духовне життя і молитва. Тому що, якщо ми працюємо для того, щоб наситити своє тіло, тим необхідніша праця для того, щоб насити свою душу.

Щоб підтримати життя тіла, людина все бере з навколишньої природи: вона вдихає повітря, п'є воду, їсть, відчуває на собі вплив сонячного тепла і холодного вітру. Духовне наше життя – це шлях до Господа. До Нього ми хочемо прийти й чекаємо, коли Він ввійде в наше життя. І виявляється, що це велика праця.

Ми можемо сказати: "Господи, ми знаємо заповіді Твої, все життя, роками ми чуємо їх, і ми постійно продовжуємо їх порушувати. Ми знаємо, що Ти є джерелом життя і хочемо до Тебе прихилитися, Тебе знайти, але замість цього стоїмо холодні і байдужі, механічно повторюючи губами молитви, а розумом відлітаючи ген-ген далеко від Тебе. Ми знаємо, що Ти шукаєш нас, чекаєш від нас у житті добра.

Нам необхідно знайти Тебе! Ми без цього жити не зможемо. Як тіло не може жити без їжі, так і дух наш не може жити без Слова Божого, без благодаті Господньої, інакше він згасає ще за життя".

І ось ми знову можемо сказати: "Господи, ми не вміємо стати справжніми християнами, не вміємо ні гріх подолати, ні жити по-Твоєму". І ось людина робить останнє зусилля і майже у відчаї говорить: "Господи, я не можу ні молитися, ні творити добро, тепер Ти дій за мене і в мені". І коли справді є віра, тоді так може статися, що в нас щось діється і той гріх, який раніше вабив, стає мерзеним, і молитва, яка раніше не виходила, починає підніматися з серця і бажання жити по-християнськи виявиться сильнішим. Ми відчуваємо себе дітьми Божими, для яких неможливо відійти від Господа. І все це станеться, тому що ми повіримо в Слово Христове.

"Не бійся, – говорить Господь, – тільки віруй. Віра твоя спасла тебе". Віра рятує тільки тому, що вона живу людину єднає з Богом живим і дає можливість Божій благодаті зробити нас чадами Христовими.

свщ. Олександр Мень
"Світло в пітьмі сяє"

МИТРОПОЛИТ ДІОНІСІЙ

50-та річниця від смерті

Це було влітку 1901 року. Поріг Таврійської духовної семінарії в Симферополі переступив молодий сухорлявий чоловік. Константин Миколайович Валединський приїхав викладати в цьому навчальному закладі з Казані. Йому, хворому на легені, лікарі порадили змінити клімат на більш сприятливий, що і сталося за згодою Церковної влади. 21 квітня 1913 р. в Успенському соборі Почаївської Лаври відбулась хіротонія Архимандрита Діонісія на Єпископа Кременецького. Від квітня 1920

р. у відроджений Польщі сповняє догляд над релігійним життям Волинської Єпархії. Як Митрополит Діонісій, Костянтин очолюватиме Православну Церкву у Польщі після трагічної смерті митрополита Юрія (Ярошевського). Майбутній Митрополит Діонісій буде значно обережнішим у діях, однак сприятиме відродженню Української Православної Церкви. Ця цікава, але забута постать потребує уважнішого погляду.

Постать митрополита Діонісія привернула мою увагу у зв'язку з професором Василем Бідновим, якому він по можливості допомагав, притягнувши до викладання в Крем'янецькій духовній семінарії і співпрацюючи з ним згодом в Варшаві.

Отже, хто ж такий митрополит Діонісій, чиє ім'я марно шукати в радянських енциклопедіях? Як свідчить його власний *sigillum vitae*, складений у Варшаві 2 січня 1924 року, він народився

4 травня 1876 р. в м. Муромі, Владимирської губернії. Хоча він був росіянином, але є відомості, що предки його походили з Закарпаття. Як свідчить польський дослідник Ришард Тожецький, у дванадцять років хлопчик осиротів. У Володимирі вступив до духовної семінарії, звідки разом з іншими студентами був виключений в дисциплінарному порядку. Константин Валединський закінчує духовну семінарію в Уфі, де він зацікавився місіонерською діяльністю серед народів Сибіру і її теоретичними засадами. До цього спричинився місіонер серед якутів єпископ Діонісій (Дмитро Хитров). Під його впливом Валединський пішов у монастир і вступив до духовної академії в Казані (за ректорату Антонія Храповицького).

Навчання в академії не було простим. Згадаймо, кого приймали в Петербурзьку, Московську, Київську і Казанську духовні академії. Тут направлявся цвіт богословсько-освіченої молоді. Туди приймали тих, хто закінчив духовні семінарії по першому розряду, та й то з попереднім іспитом. В духовні академії йшли й особи, які прослухали курс університету. Правда, допускались до вступних іспитів в академію і з “атестатами зрілості” – але яких зусиль коштувало гімназистові потрапити в академію. Якщо він навіть і витримував вступний іспит, то його зобов'язували протягом академічного курсу скласти предмети, які проходили в семінарії.

Константин Валединський здобуває вищу духовну освіту в 1900 р., закінчивши духовну академію в Казані згідно першої категорії. По закінченні академії протягом одного року він отримував стипендію для підготовки до прийняття професури на кафедрі місійної діяльності серед язичників Сибіру. 1901 р. Константин Миколайович отримав науковий ступінь магістра теології, призначений йому сенатом духовної академії в Казані і затверджений Російським Св. Синодом за дисертацію “Ідеали Православної російської місії серед язичників” (видана в Казані 1901 р. книжка нараховує 264 сторінки). Захист дисертації відбувся на відкритому засіданні на ту ж тему, а саме в справі місії серед поган. Митрополит Діонісій видрукував на цю тему ще цілу низку наукових праць.

По року користування стипендією К. Валединський був призначений професором Таврійської духовної семінарії в Симферополі, викладаючи загальну і російську історію (призначення 28 липня 1901 р.). Потім він став інспектором семінарії (13 грудня

1902 р.). Займаючи дві останні посади, він одночасно викладає св. Письмо Нового Заповіту. Викладаючи в семінарії, митрополит Діонісій видрукував кілька довших статей на теологічні теми, як, наприклад, “Воскресіння Господа Бога і теологія св. апостола Іоанна” та інші.

3 Симферополя К. Валединського переводять на ректора Холмської духовної семінарії з титулом архимандрита. 4 березня 1911 р. його призначають священником російського посольства в Римі, де він пробув два роки. Константин Миколайович видрукував дві нові наукові праці – “Путівник російського православного прочана в Римі. Опис святих місць у Римі з планом базиліки св. Петра” (видання Російської православної церкви в Римі, 1912, 178 стор.) та “Святощі м. Барі” (те ж саме видавництво, 1912, стор. 24).

У квітні 1913 р. митрополит Діонісій повернувся з Риму і був висвячений на Крем'янецького єпископа. Висвячення сталося 21 квітня 1913 р. в Почаївській лаврі за участю Антіохійського патріарха Григорія IV. У тому ж 1913 р. Діонісій написав нову наукову працю “На пам'ять 1600-річчя перемоги Христового хреста над язичниками за царювання св. імператора Константина Великого” (Почаїв, 1913, стор. 60). Архієпископом Волинським у той час був згадуваний вже Антоній Храповицький.

За гетьмана Павла Скоропадського Діонісій виїхав до Києва. 1918 р. він – член Всеукраїнського Церковного Собору в Києві і як такий безперечно сприяв відродженню Української Православної Церкви. У січні 1919 р. мусив разом з українським урядом виїхати до Крем'янця на Волині. Тоді ж вивіз Акта Всеукраїнського Церковного Собору 1918 р. до Варшави (доля цього Акту дослідникам невідома). Як правлячий єпископ Волині Діонісій відбудовував церковне життя в крем'янецькому, дубенському, рівненському і луцькому повітах. Після Ризького договору 1 липня 1921 р. польський уряд визнав право канонічної юрисдикції єп. Діонісія в волинській єпархії. Його адміністративним помічником став протоєрей Олександр Громадський.

У вересні 1922 р. Діонісія призначено архієпископом Волинським і Крем'янецьким. Після кільколітнього перебування у Крем'янці в березні 1923 р. обраний собором єпископів Варшавським

митрополитом і очолив Православну Церкву в Польщі. Звісно, це сталося за згодою польського уряду, і це рішення було затверджено також Константинопольським патріархом. Так Діонісій посів пост митрополита з постійним місцем перебування у Варшаві. Діонісій згодом домігся одержання автокефалії Православної Церкви в Польщі від Царгородської патріархії 13 листопада 1924 р.

Як свідчать матеріали Архіву нових актів у Варшаві, польський уряд ретельно стежив за станом справа у Православній Церкві Польщі. Одже на той час Православна Церква задовольняла релігійні потреби близько чотирьохмільйонного православного населення в Польщі. Про неоднозначність постаті Діонісія свідчить й те, що митрополита критикувала і білогвардійська, і українська націоналістична преса. Газети з цими публікаціями ретельно підшивалися урядовцями в одній папці. Ну ось для прикладу виступ щоденної російської еміграційної газети “Руль”, що виходила в Берліні:

“Украинизация православного факультета

Распоряжение попечителя православного богословского факультета варшавского университета митрополита Діонісія о приглашении профессоров Киселевского, Табинского и Заикина (так в оригіналі, треба: Зизикіна – М. Ч.) на кафедры на этот факультет равносильно окончательной украинизации факультета, подготовляющего церковных деятелей для Православной церкви в Польше. До сих пор занятия на факультете велись на трех языках: русском, польском и украинском, причем на русском языке читали свои лекции проф. Н. С. Арсеньев, сам попечитель факультета митрополит Діонісій и проф. прот. Давидович, на польском – профессор – католик, преподающие на факультете общеобразовательные доктрины, на украинском – известный автор проекта з украинизации церковного богослужения проф. Огиенко. В начале будущего учебного года большинство кафедр на факультете будет в руках украинцев, что, при благожелательном отношении митрополита Діонісія к украинизации обеспечивает влияние украинизаторского течения на деятельность факультета” (“Руль”, Берлін, 8 липня 1926 р.).

З таких же критичних позицій реагувала варшавська

емігрантська російська газета “За свободу!”, де якийсь Туберозов 21 серпня писав:

“В то время как вся Западная Европа заполнена русскими научными богословскими силами, с большим профессорским стажем, – на варшавском богословском факультете, за весьма малым исключением, лекции читают лица, только что сами сошедшие со студенческой скамьи.”.

Проте митрополит Діонісій, схоже, продовжував розпочате в Крем'янці. Там він на початку 20-х років притягнув українців до викладання в Крем'янецькій духовній семінарії, видавав богослужбові тексти українською мовою, українські церковні газети (“Православну Волинь” та ін.), шкільні підручники, виступав з протестами проти переслідувань на Холмщині й Волині. На організований з його ініціативи при Варшавському університеті факультет православної теології митрополит Діонісій продовжував запрошувати кращу українську професуру: Василя Біднова, Олександра Лотоцького та інших.

З позицій польського історика намагається витлумачити цю діяльність Діонісія Ришард Тожецький у книжці “Українське питання в Польщі в 1923-1929 рр.” (Краків, Видавництво Літерацьке, 1989, с. 393) – принагідно за допомогу у розшуках цієї книжки висловлюю подяку п. Антонові Середницькому. Ось що пише Р. Тожецький:

“Діонісій, росіянин за народженням і вихованням, завше тяжів до російського духовенства, як також не мав наміру послаблювати єдність Церкви на користь українського сепаратизму. Піднесений після смерті Ярошевського до високого сану митрополита, він тим більше не хотів обмежувати своєї влади. Певні поступки українським націоналістам він проте мусив зробити, особливо великі в період окупації. Це були в той час тактичні кроки і прагнення захисту свого становища, особливо тоді, коли він мусив зректися свого сану в Варшаві на користь нав'язаного Берліном архієпископа Лядде (Серафима), аби з допомогою Українського Центрального Комітету в Генерал-губернаторстві повернути митрополію та аби могли протиставитися І. Огієнкові, прихід якого до влади означав би крах російських впливів у Церкві”.

Такий погляд на Діонісія польського історика. Не менш цікавим є погляд безпосереднього сучасника подій, відомого українського вченого Володимира Кубійовича – автора книжки “Українці в Генеральній губернії 1939-1941. Історія Українського Центрального Комітету” (Чикаго, 1975).

В. Кубійович пише про долю, а скоріше недолю Православної Церкви в Польщі перед вибухом війни. Вона була під цілковитим польським впливом. Дійсне керівництво Автокефальною Православною Церквою в Польщі належало директорові департаменту в Міністерстві віровизнань і освіти у Варшаві. Православне духовенство було під постійним контролем адміністративної влади і поліції. Поруч із цим панували в Православній Церкві сильні російські впливи. Православними владиками були переважно росіяни (до 1938 року 6 росіян, 2 українці – на Волині); “сам митрополит був також росіяном, – пише В. Кубійович, – хоч з помітними українськими симпатіями”.

Не зважаючи на утиски з боку Польщі, селянська маса ще більше зв'язувалася зі своєю Церквою. Храмів свята, наприклад, на Холмщині збирали тисячі вірних з усіх закутків Надбужанської України й були великими релігійно-національними маніфестаціями, які додавали вірним сили витримати наступ польського режиму. “На нищення церков, – зазначав В. Кубійович, – реагував холмщанин сльозами, молитвою і... надією на чудо...”.

Отже, починається Друга світова війна. З поділом державної території Польщі між СРСР і Німеччиною на території генерал-губернаторства з п'ятих православних епархії залишилися лише Варшавсько-Холмська, і то не вся. З православних владик – тільки митрополит Діонісій і єпископ Тимофій (Шретер). Не стало собору єпископів, ні синоду, і їх функції став виконувати сам митрополит. Становище митрополита Діонісія, що ревно підтримував Польщу і на початку війни видав заклик до вояків польської армії та православного населення – стати на захист Польщі, було важке. Як зазначає В. Кубійович, тодішній Український Комітет у Варшаві під проводом др. Юрія Липи був виразником неприязного ставлення українців до митрополита Діонісія і немало спричинився до утруднення його позиції в новій німецькій дійсності, даючи про нього німцям негативні й односторонні інформації.

Юрій Липа у своїй наївності не здавав собі справи з того, що усунення митрополита Діонісія не дозволить взагалі на канонічну розв'язку проблеми Православної Церкви в генерал-губернаторстві, насамперед унеможливить висвячення українця на єпископа. Із зовсім інших мотивів виступав проти митрополита Діонісія також лідер російської еміграції в Польщі Войцеховський. Росіянам залежало на тому, щоб знищити автокефалію Православної Церкви на території генерал-губернаторства і підпорядкувати її російській еміграційній Церкві.

На території Холмщини і Підляшшя церковні справи вела т. зв. Тимчасова Церковна Рада в Холмі, яка виникла 5 листопада 1939 р. Ця Церковна Рада вибрала Церковну управу з о. Іваном Левчуком на чолі й звернулася до митрополита Діонісія з проханням затвердити її постанови і дати дозвіл ввести українську мову як урядову, та українську вимову старослов'янської мови до богослужби, а також повернути принцип соборності в устрою Церкви. Діонісій поблагословив постанови з'їзду, затвердив церковну раду й управу та іменував 16 листопада 1939 р. о. Івана Левчука протопресвітером і адміністратором православних парафій на Холмщині й Підляшші, але не визначив компетенції ні адміністратора, ні ради, ні управи. Митрополит не зробив цього тому, що становище Православної Церкви в генерал-губернаторстві було непевне.

Через кілька днів, 22 листопада 1939 р., під натиском німецької влади Діонісій мусив відмовитися від обов'язків митрополита й передати владу в руки православного берлінського архієпископа Серафима (Лядде), як “хоронителя митрополичого престолу”, після чого переїхав до Отвоцька під Варшавою, де в 1939-1940 перебував під наглядом німецької Служби безпеки.

“Довелося мені, між іншим, боронити митр. Діонісія перед німцями і вияснювати, що він не був такий неприхильний для українців, як це представив др. Липа, та що напевно буде лояльний щодо німецької влади,— згадує згодом В.Кубійович,— Підтримку відповідних німецьких чинників... я здобув. Тоді я познайомив їх з професором Огієнкою, і в липні 1940 р. ми склали вчотирьох візиту митр. Діонісієві в його резиденції в Отвоцьку”. Було розроблено план, щоб митр. Діонісій повернувся до виконання обов'язків голови

Автокефальної Церкви, перевів поділ на три єпархії і гарантував українське обличчя Православної Церкви, висвячуючи на єпископів проф. Огієнка і архимандрита Палладія. Митрополит прийняв ці пропозиції, бо це була для нього єдина можливість у змінених політичних умовах вивести Православну Церкву з того зачарованого кола, в якому вона опинилася, та її далі очолювати. А для українців це був єдиний шлях канонічним шляхом створити українську єпархію. На всі ці плани мусив дати згоду генерал-губернатор у Кракові Ганс Франк.

24 грудня 1941 р. митр. Діонісій затвердив Адміністрацію Автокефальної Православної Церкви на українських землях, окупованих німцями. Це він, очолюючи Православну Церкву в Польщі, висвятив українських єпископів – Полікарпа (Сікорського), Іларіона (проф. Огієнка), Палладія (Видибіду-Руденка).

1944 р. митрополит Діонісій виїхав до Австрії, звідки повернувся назад до Польщі. Його повоєнне життя було сповнене злигоднів і випробувань. 1945 р. митр. Діонісія польською комуністичною владою насильно усунуто від керування Православною Церквою. До 1952 р. був інтернований або перебував під поліційним наглядом. 1958 р. переїхав до Варшави. 15 березня 1960 р. у Варшаві помер митрополит Діонісій, церковна діяльність якого була тісно пов'язана з Україною і УПЦ. Як пише Ришард Тожецький, митр. Діонісій опирався гітлерівцям у видаванні відозв проти СССР, хоча сам був противником комунізму. Від нього вимагали лояльності спершу царська, а потім польська, нацистська, комуністична влади, а він прагнув чесно служити Богові, але поза політикою лишатися йому не щастило. Ми з вдячністю згадуємо ім'я митрополита Діонісія, як людини, яка сприяла відродженню Української Православної Церкви.

Микола Чабан

ВПЛИВ ЧЕРНЕЧОГО ЖИТТЯ НА СПАСІННЯ СВІТУ

Християнською рисою православного монастицизму (в яких би історичних обставинах би він не знаходився), було і є міцне збереження високо-біблійного духу християнського життя, досвід якого передали Святі Отці і аскети Церкви Христової.

„Сенсом і метою православного аскетизму є збереження та виконання заповіту Христа: постійно прагнути, щоб Заповіді ті стались єдиним вічним правом цілого нашого життя.”

Діяльність православного ченця (монаха) – це не тільки зовнішнє, але й внутрішнє присвоювання християнської науки, а передовсім - високий прояв самого духу життя, розуміння його, без якого всяка діяльність християнина, якою б вона не була великою, тратить сенс та значення.

Неможливо коротко розповісти, показати, все те, що вже зробили та постійно роблять для спасіння світу православні монахи. Їхнє життя - це не науковий експеримент, ані також технічні винаходи. Однак службу православного монаха не можна приймати як щось абстрактне та контемпліційне. Служба чернеча є реальна та потрібна в своєму прояві і формі – це тільки відгук її духовної діяльності в житті.

„Так як люди є реальні – говорить Святий Іриней Ліонський – так повинні бути реальними форми їх суспільного життя. Вони не пропадають в небутті, а розвиваються посеред існуючих дій.”

Православний монастицизм прямує в житті за словами Божого Об'явлення, та віднаходить в ньому відповідь, де знаходиться сенс життєвої діяльності людини.

Не відкидаючи життєвих потреб, монастицизм ставить за мету передовсім дотерти до правди і життя тою істиною, яка дає людині цілковиту радість та автентичну утіху.

Монастицизм - це не окремих рід духовної діяльності в житті, це християнство, яке вимагає від людини цілковитого та необмеженого духовного життя, труду в найвищому сенсі. *„Якщо хочеш бути досконалим, іди продай що маєш віддай вбогим... та йди за Мною”* (Мф. 19,21).

Слова з Євангелія які говорять нам про шлях за Христом, показують

досконалу форму духовного буття, до якого є покликаний світ. Одак не кожний в силі відважитись на повну безкористовність, на милосердя, залишити все і безнастанно іти вслід за Христом. Це є можливим тільки для тих, „кому є дане” (Мф. 19,11), як навчає Святе Євангеліє, хто володіє глибокою вірою та щирою великою любов'ю до Христа.

Монастицизм веде боротьбу не тільки з великими формами гріху, але також з найменшими: з думками, з пристрастями, „розбиваючи немовлят (тобто гріхи) о камінь” (Пс. 136, 9). Це найскладніша, невидима, безнастанна та збавляюча боротьба, яка має за мету вчинити людину досконалою, святою, Божественною, Христовою.

«Монастицизм вчинив пробу перенесення до життя проповіді нагірної досконалості жертвенної любові.» «Присвячуючи ціле своє життя на службу Богові – говорить Святійший Патріарх Пімен – монахи служать в церкві прикладом християнської чеснотливої діяльності.»

Монастицизм відокремлений від світу, однак ніколи не протиставляється йому, не відкидає його. Навпаки, він прямує до того, щоб самовіддано, офірно йому служити в душі Святого Євангелія.

Існуючи поза світом, *«Монастицизм дуже скоро стався центром, який притягає до церковного життя, став одним з найміцніших полюсів церковного суспільства.»* Монахи відходили від світу не приймаючи його зла та зверхності, але світ сам прямував за ними та до них, як до маяка в житті, і того чудового явища не можна розважати інакше, як тільки добрий вплив монастицизму на людей.

Чим монахи так притягали світських людей до себе? Покаянієм та скромним життям, яке виповнював Євангелічний дух, силою гарячої молитви за світ, за Церкву та Батьківщину, милосердієм і християнською добротою до всіх.

Саме монастицизм допоміг тому, що Церква пробудила християнське суспільство до морального вдосконалення, як ідеалу життя. Монахи навчили віруючий народ розуміти сенс та мету християнського життя. Відродження християнства в його початковій формі, духу та сили Церкви Христової, завжди було метою монастицизму. Монастицизм в перших століттях свого існування, не проявляв себе світові, тільки прямував до зміцнення авторитету

Божого Царства «як єдиного потрібного» (Лк. 10,42), прикликавав всіх до здобування Святого Духа вже тут на землі, до радості Вічного Життя. Це він (монастицизм) оживив, християнську ідею неустанної молитви, як заповіді Святого Євангелія, як єдиний головний зміст життя, діяльності, задля якого необхідно відріктися марності сучасного світу.

Монахи в своїй апостольській місії про розповсюдження Слова Божого посеред народів, навчали людей про вічні правила Віри Христової. Церква завжди мала в монастицизмі сильну підпору в боротьбі з внутрішньоцерковними конфліктами. Монахи брали на себе пастирську опіку над душами вірних: були духовними отцями та старцями для душевно хворих людей, очищували їх совість та приготували їх до Святого Причастія. Відокремлені келії та печери анахоретів стались, якби загальносвітовими кафедрами і з них звучало навчання Святих аскетів для всіх живучих, щоб побачили свою душу та знайшли дорогу до спасіння. Православні вірні бачили в монахах людей високої духовної культури, дивились на них, як на духовних вчителів та провідників, до яких завжди можна прийти, щоб отримати духовну допомогу та потішення. Вистачить проглянути минулі часи, щоб побачити якою пошаною та симпатією тішились монахи поміж людьми: «*Монастирі, діти, милуйте – читаєм в хроніках – тому, що вони є синами святих та пристаням цього світу; до них припадайте і до тих святих місць приходьте, і від тих благословіння просіть.*». Російський письменник та публіцист К. Леонт'єв в своїх літературних творах називав монастирі: «*зірками Церкви від яких далеко сягає світло на цілий православний світ.*».

Служба монахів для світу знайшла яскравий вираз в їх великій діяльності на ниві освіти. Нести світові світло Христової правди, бути носителем Дарів Святого Духа – це вартості, якими керувались монахи у церковно-суспільному зусиллі. Нямецький монастир в Румунії, коли в ньому пеодвизався старець Паїсій Величковський був відомим літературним центром, осередком духовної освіти. Монастир Святого Пантелеймона на Афоні, Києво-Печерська Лавра, Манявський скит в Карпатах, Симонів і Данилів монастир в Москві, Оптина Пустинь та інші монастирі своїми літературними творами духовного змісту високо причинились до просвіти народу та виховання його свідомості.

Метою мирної служби монахів була будова миру, як підстави високої культури життя, як необхідну умову існування на землі повного ласки Царства Божого, Царства любові, правди та справедливості.

Творення миру (спокою) монахами в сучасному світі не стратило своєї духової сили. Разом з усіма іншими слугами Церкви, монахи з великою свідомістю беруть активну участь в доброму ділі спасіння світу.

Різноманітна та всестороння діяльність монахізму в світі – це не відречення його від чернечого покликання, але глибоке розуміння сенсу християнської служби та питань сучасного чернечого життя.

Те, що про монастицизм сьогодні загальновідомо - це тільки зовнішня, видима сторона його діяльності, це тільки слід, відблеск монаших зусиль. Світ не раз мав можливість побачити той «інший рід людей» - монастицизм. Особливо в часи нещастя та нападу ворогів народ бачив яким способом проявляється таємнича істота тих слуг Святої Божої Правди. Світ дуже мало знає про тих людей, які «не з цього світу». *«І якби ти міг відкрити двері їх сердець – говорить Святий Йоан Золотоустий – та побачити їх душу і цілу її внутрішню красу, ти не був би в силі стерпіти блиску їх духової величі, блиску їх вічальних риз та упав би ти на землю.»*

У «Житіях Святих» ми бачимо, в якій глибокій покорі духа, в покайній християнській аскеті виповнювали діло Бога в світі. Вони бачили в ньому потребу, та не шукали своїх заслуг, вони відрікались від земної слави.

Не нам судити про святість монахів. Це належить Церкві та тим, які були достойні такого стану. Однак Церква вважає монахів за найважливіше явище духовного життя всіх часів та епох.

Ігумен Пафнутій

МАТИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Матір'ю славної поетеси Лесі Українки була Ольга Косач-Драгоманова рідна сестра Михайла Драгоманова. Вона увійшла до української літератури і культури під псевдонімом Олена Пчілка (17.08.1849–04.10.1930).

Народилася вона в Гадячі на Полтавщині в родині дрібного поміщика. Закінчила Київський пансіон благородних дівчат (1866), а після того розпочала почесну діяльність як редактор, видавець, фольклорист і етнограф, перекладач, літературознавець, прозаїк, поет і вчений, бо в 1922 р. була обрана членом кореспондентом Академії Наук України. Олена Пчілка разом з Наталією Кобринською видавала альманах "Перший Вінок" (1887). З 1906 р. видавала журнал "Рідний Край", а з 1908 р. журнал "Молода Українка". У 1917 р. редагувала газету гадяцького земства. У 1880 р. видала "Співомовки" Степана Руданського. Сприяла також виданню "Літературного Річника" українських і польських авторів (1909).

Як літературознавець писала про творчість: Івана

польського поета. Схвалювала майстерність творчості та ідейний зміст творів Словацького. Переклала також вірш Владислава Сирокомлі, оповідання Корнеля Макушинського “Трагічні люди” (1908) та твір “Її день” Ксаверія Глінки. Пчілка читала доповідь про Елізу Ожешко. Крім польських авторів перекладала твори: Гоголя, Чехова, Толстого, Андерсена, Ібсена, Мопасана, Шіллера та інших.

Олена Пчілка відома як автор ліричних поезій і поем для дітей. Згадаймо її збірки: “Думки мережанки” (1886), а для дітей: “Українським дітям” (1882), “Зелений ліс” (1917), “Весняний ранок” (1919) чи “Загадки”.

У поезіях авторка між іншим славилася Волинь:

*Волинь незабутня, країно славутня,
У пишній красі ти красуєш.
З-давен твою бачу українську вдачу,
Здавна мою душу чаруєш.
(“Волинські спогади”)*

У поезії “До Тараса” величала Шевченка:

*Твоїм пісням, твоїм думкам
Немов зоря з ясного неба
Вони пів віку сяють нам!*

У вірші “На Шевченковій могилі” поетеса переживає:

*Я на Тарасовій могилі
Стою сама в журбі німій
Сплелися думки легкокрилі
Моя задума, смуток мій.*

З великою пошаною Пчілка відноситься рідного слова:

Так довго сподівана неждана година

*Настала для рідного слова мого:
Не так як приборкана смутна пташина
Звенить вона із затишку свого.*

*Не так весняним осайворонком у полі
Українська мова тепер залуна
І гомоном вічним по всьому роздолі,
По всій Україні озветься вона.*

У доробку письменниці є й поеми, як “Козачка Олена” (1884) та п’єси “Сужечка не одружена” (1881), “Світова річ” (1908). В оповіданнях Пчілка характеризувала життя української інтелігенції, ставила питання про емансипацію жіноцтва (“Світло добра і любові”, “Товаришки”). В оповіданні “Добра” та поемі “Юдита” сягала до біблійної тематики. Цікавилася також європейським малярством “Рафаелові янгелятка” (1909). З наукових праць Олени Пчілки слід відзначити: “Український орнамент” (1876), “Українськи узори” (1912), “Українське селянське малювання на стінах” (1926) і “Українськи колядки” (1903).

А. С.

КРИНИЦЬКИЙ КЕРМЕШ

28 липня - тобто день в самій майже середині літніх канікул наша єпархія призначає для Криниці. Тутешний кермеш майже кожного року гостить нашого владика, останніми роками двох наших владик. Очевидно, дуже репрезентативно являються тут і священники єпархії, а бодай сяніцького та новосанцівського деканатів. Також вірний народ любить тут бувати, відвідати „при нагоді” славний курорт. Хоч Криниця - як кажуть - якимось так „на боці”. Справді, сьогодні криницька православна парохія -остання на заході наших Гір, одинока в людній колись нашим народом Сандецькій Русі. Так людній, що - абстрагуючи навіть від можливостей колишньої комунікації - неможливим було тоді, маючи ще на увазі й цілу єпархію, відвідати архієреєві кожного року усі парохії. Сьогодні, парадоксально, владика має таке щастя, а горсточка уцілілого народу радуватися кермешем - як би це сумно не звучало. Та живемо як можемо, як дасться жити. І радуватись автентичною радістю треба нам, як довго можемо.

Цьогорічний криницький храмовий празник - Святого Рівноапостольного Великого Князя Володимира стояв під небом чудно-дивного літа, майже апокаліптичного (недавно я побував у рідному селі, де від проливних дощів „поїхав” схил гори, чого тут не записала найдавніша пам'ять предків). Ранок празника встав усередині літа сльотаво-осіннім. Парох відкликав навіть освячення води у нашому гарному „колодязі”, що поставлено його перед декількома роками посеред „двора”, на місці престолу колишньої каплички. Та коли архієреї, Іх Високопреосвященство Владика Адам та Іх Преосвященство владика Паїсій явилися під *Тон деспотін* на веранді приходства, не треба було вести їх під парасолями, а на лицах вірного люду не видно було хмар. Молодь - Анна Ґрич, Адріанна Макух, Александер Клинківський та набагато менший від них Павлик Клинківський гарно, дуже гарно привітали владик віршами Антонича... по лемківськи. У притворі святині хлібом та сіллю

й очевидно словом привітав архієреїв новий староста Славомир Канюк з жінкою Сильвією, привітав достойно, гарно - як сподіватись можна від абсолювента богословської академії. У самій святині, по закону, парох - о. прот. Петро Пупчик вітав владик словом справді вишнім, чого знову й можна очікувати від священика після двадцяти майже літ служіння, при цьому дуже працьовитого, не тільки у віднесенні до слова.

І усередині всі ми вже. І хай там надворі сльота, нам тут тепло. Тепло від горіючих щиро свіч, тепло від того тепла, що ogrіває Божою красою, що викликає святу радість. І від того, що новим оком бачимо... прадідній час. Адже бо посвячують відновлений іконостас. Не так - о просто - відновлений, новим блиском позолочений, а відреставрований до основ. Майстри - артисти ввійшли у глибину малюнків на деревині й відкрили святі лиця що дивилися на них далекі перед нами покоління. Тоді святість сама у собі набирає нової

ще ваги, тоді освячуємось у симбіозі минулого й сьогоднішнього, дихаємо віддихом дідів-прадідів... Хтось - буває - скаже: — А тамти здоняты святы были красшы, такы барже кольоровы..., а тот Ісус Христос якысий такій простий... (так і думали колись ті, що замальовували святу деревину наново, на „красше”). З другої сторони розуміємо, що так ті „зняті святі” як і ті, відкриті, що дивляться на нас знов, вони далеки від канонів що під куполами Царграду, Афону, середньовічного Києва, ба - пізносередньовічної... Ванівки чи Фльоринки, але коли дивишся на лик Божої Матери з Полян (грибівських) одітої до лемківського „оплічате” та „запаскы”, чомусь канонічність, чи радше неканонічність тепло прощається. И не йдеться тут вже про возвеличання народних символів (Христос не вибирав вже народу, а прийшов до всіх), все ж буття віч-на-віч з надиханим прадідами є святістю, канонем нелицемірної душі. Ота святість зараз й окроплюється свяченою водою, за молитвами наших владик, священства, за тихими молитвами зібраного народу, за співом церковного хору.

Гарно, велично проходить Божественна Літургія, яку обіч владик служать: о. митрат Йоан Антонович - канцлер єпархії, о. прот. Петро Пупчик - криницький парох, о. Юліан Феленчак - декан сяноцький, о. ігумен Пафнутій - настоятель монастиря у Висовій, о. Мирослав Цідило - парох Бортного та о. Андрій Ґрич - парох Ліщин. Літургія архієрейським чином хоч буває тут кожного року, а останіми часами, відколи маємо двох владик - два, три рази до року, але з другої сторони - це тільки раз чи два, чи три рази до року.

Вона, сама у собі величава, дихає ще й кermешово, а храмовий празник - це друга Пасха. У такий час душа піднімає тіло, веліє повними грудьми, широкими устами славити Бога, даровані Ним святі хвилини. А коли ще справді є кому славити... А є! Йдеться про сам цей спів церковний, так домінантний у нашій культурі. У криницькому церковному хорі за цілий час близько вже тридцятирічного його існування доспівали нові, чергові хвилі, вони наше морські приливи мінялися, тепер же наспіла нова молода хвиля, яка виринула наче з фіорду, пінливо ввірвалася на волю після часового поневолення. На жаль, вона, дивлячись на відсутність паростів, здається чи не останнім приливом... Бо молоді люди, доспівши, все відходять й відходять. З Криниці! Неймовірно, але так є. Та уповати треба на Господа...

Отак і повчають нас Владика Паїсій за післяєвангельським словом, збудованим на празничній темі. Розповідають про

Покровителя нашого, Святого Рівноапостольного Великого Князя Володимира, про його час, про його місце у історії, про його велике діло. Нібито знаємо про все це, але відкрите у новому виді, так академічному, як і творчому, набирає воно й нових цінностей, достовірностей нез'ясованих чи недостержних дотепер. Так і є можливим для нас вбачувати свіжі аспекти старих знань, хоч усе величне завжди залишається не до кінця відкритим.

Після Служби Божої дарували нам слово й Владика Адам. Хоч вони, як ординарій єпархії мали ще більшим чином до сповнення „обовязки” господаря. За те, що криницькій парохії вдалось останнім часом реалізувати немало цінних проєктів, на передньому же місці реставрувати іконостас, чого кошти винесли 130 000 злотих - нагородити треба було людей - децидентів, що поклали свої глейти на прохання о. прот. Петра Пупчика. Тим чином, на внесок криницької православної парохії Владикою Адамом нагороджені були грамотами

(List Dziękczynny): п. Лешек Зегзда - Маршалок Малопольського воєводства, п. Ян Гольонка - Новосанчівський Староста та п. Еміль Бодзьони - Бургомістр Криниці.

Була ще одна нагорода - Похвальний Диплом від Владики Адама для п. Стефана Ґрича, церковника криницької святині. Щоб на Дипломі виписати все за що він мав би бути даний, не стачило би і обох його сторін. Пана Стефана, хоч професійно працює на хліб насущний - крім писутиності у святині, у кожену неділю, у кожне свято - майже кожного дня бачити можна біля церкви, біля парохіяльного дому. Працею його рук, і міцних і талановитих можна б обділити цілу дружину трудівників. Мабуть тому *Многі та благі літа* йому відспівані пролунали від присутніх уст найщиріше, наймогутніше.

Промови владик, пароха, гостей та багатьох лунали очевидно й на кермешовій гостині. Взагалі співи було багато. Не тільки цього стихійного, притаманного нашим стрічам. Був і професійний виступ молодіжного хору „Надія”, веденого п. Аллю Каменською. Дали вони гарний концерт, складений з двох частин - церковної та народної музики. Аж жаль, що у парохіяльному залі обмаль місця, щоб послухати могли усі. Усі що пригощувалися під палаткою надворі. Пригощувалися багато, широко й довго. Не дивлячись на те, що посеред літа випала студена осінь, не дивлячись на те, що над Криницею висіли чорні хмари.

(пт)

РЕГЕТІВ

В Церковному Календарі за 2009 р., (видання Перемисько-Новосанцівської Єпархії) є поміщена стаття “Регетів. Посвячення наріжного каменя під будову нової церкви”. В статті автор А.А.Д на підставі скромних джерел, що збереглися, подає історію села і парафії. Між іншими, про те, як за прив’язання до свого коріння аж 34 мужчин австро-угорці загнали в Талергоф, а вже трагедією для Регетова, як для всіх нас дітей східної культури, було насильне переселювання після II Світової війни на Схід, а у 1947 р. варварське виселення на т.з. *Ziemie Odzyskane*, на Захід і Північ Польщі.

Село опустошило. Церкву після виселення влада передала Костелові польсько-католицькому, котрі церкву розібрали і перевезли в Любельське. Церковну утвар, яку протягом століть придбали регетов'яни, як: церковні літургічні книжки (були і рукописи), трираменні процесійні і напрестольні хрести, ризи, образи, в тому числі і старовинну Плащаницю, хоругви, старі різьблені дерев'яні підсвічники та ін., щоб не були “спрофановані”, тобто осквернені, винесено було на прицерковну площу і спалено. Затирано всі сліди по автохтонах. Але, чи можна так відразу все затерти? Залишився цвинтар з трираменними хрестами, котрі як мертві свідки чекали на повернення виселених.

До Регетова після жовтневої відлиги в 1956 р., яка дала частково змогу повернення виселених, до Регетова повернулося 10 родин, це 0,5%

2010 в 13

зі стану з 1945 р. На щастя чудом збереглася мурована православна церковця-каплиця, яку у 1928 р. збудували Регетовяни, котрі повернулися до віри батьків. Правда, що церковця була здекастована – стояли тільки мури без вікон і дверей, але і то вже було щось. Дружна громада, незважаючи на те, що сама не мала де жити, будувала доми, відремонтувала церковцю, щоб мати свої Богослуження. Розуміли, що без своєї церкви в тих обставинах не вдержаться, як народ.

Проходили роки, біля церкви проведено нову дорогу, рівень котрої було піднесено, і весною при розтопах вода з дороги вливалася до середини церковці. Це послабило фундаменти, на стінах появилися тріщини. Зайшла konieczність будови нової церкви. Після консультації з Його Високопреосвященством Кир Адамом вирішено було будувати нову церкву. Завдяки прихильності війта Гміни Устя Горлицьке (перед виселенням Устя Руське) Дмитра Ридзанича придбано нову площу і дня 19 жовтня 2008 р. Владика Адам посвятив наріжний камінь під будову церкви св. Архист. Михаїла.

Вже третій рік проходить будова церкви. Хтось не зорієнтований в коштах будови скаже, що це протягається задовго,

але слава Богу, є надія, що в цьому році церква буде покрита. Копшти великі, а громада маленька. Але і так завдяки добрим людям і їх пожертвам є надія, що наступного року будемо освячувати церкву. Слід відзначити велику заслугу Настоятеля парафія. Завдяки Парохіві Прот.о. Аркадію Баранчукові, його організаційним здібностям діло будови посувається в перед. Треба виразити велику вдячність також і Високопреосвящен-нійшому Владиці Кир Адамові, котрий 3 рази приїжджав, щоб подивитись, як далеко заавансована є будова. Розпитував про труднощі, дораджував і зі скромних Єпархіальних фондів призначених на будову церкви в Ряшеві, приділив в сумі на Регетів 55.000,00 зл. Найшлись спонсори в особах: Петро Михаловський, Іриней Габура, Агнешка Тутко, Петро Болдись, що пожертвували на бляху. Треба згадати добрим словом і Пана Директора стаднини коней з Регетова, який також в силу своїх можливостей помагає при будові церкви. Одним словом – добрих людей не бракує.

Маємо надію, що ще найдуться добрі люди, які які допоможуть довести Боже діло до кінця.

Подаємо банківний рахунок на який можна висилати пожертви. Будемо незмірно вдячні, а Всевишній Господь винагородить Вам сторицею.

Parafia Prawosławna p.w. Św. Archaniola Michała w Regetowie
Bank Spółdzielczy w Grybowie Oddz. w Uściu Gorlickim
Nr konta: 22 8797 1039 0030 0398 8119 0001

Павло Михаляк
Голова Комітету Будови Церкви

НАРОДНИЙ МИТЕЦЬ ДМИТРО ІВАНОВИЧ СОЛИНКО

*“До роду треба
піднятись, дійти
потрібно до роду;
Збагнути своєю
душею чому нема
переводу”*

Богдан Залізняк

Не так давно виставкові зали Львова, Польщі були переповнені картинами Солинка Дмитра Івановича – самодіяльного художника (як значилось в афішах) і просто талановитого митця.

Передовсім його картини, які наче промовляли до відвідувачів неповторною мовою краси та величі, атмосфера хвилююча, мистецька. Без сумніву можна сказати, що в цьому заслуга самого пана Дмитра. Шлях мистецький вимагає від майстра праці, терпіння і врешті натхнення. Працюючи інженером, керівником в установах ні на мить не полишав натхнення до творчості. А може воно його не хотіло залишити?

Хто зна...

Зрозуміло одне: так мало статись, а не інакше. У кожного своя доля, своя стежка, маємо піти нею, слідувати їй і боронь Боже, не зраджувати їй, а значить

собі. Врешті земні збуваються мрії, бо хто з нас грішних не мріє і п. Дмитро не виняток – мрії його збулися.

Недармо кажуть, що немає більшої вірності, ніж віданість власному народові. Та все ж найбільша відомість п. Дмитра, прихильність, батьківська любов дарована його творінням.

Кожна його праця (картина, полотно) заслуговує на особливу увагу, бо присвячена народові, історія якого сягає віків, народові, який був складовою частиною Київської Русі та Галицько-Волинського князівства як географічно, так духовно і релігійно.

Ідеал чистої любові, до рідної землі освячували все життя і творчість оповита передовсім духовністю хвилюючою енергетикою поколінь.

Картини автора – це відображення особистих настроїв, глибоких переживань, вражають витонченістю та шляхетністю. За власними спогадами п. Дмитро відтворив багато спустошених сіл, знищених церков лемківського краю.

Багряна осінь, заметене снігом село, рання весна в горах – відчуття одвічного подиху природи.

Славний художник Солинка Дмитро Іванович народився на Лемківщині в с. Жидівське 10 листопада 1932 р. Початкову школу закінчив у рідному селі, згодом навчався у школі містечка Дукля. В жовтні 1944 р. разом з родиною виселено з села в зв'язку з фронтом, які в тих краях продовжувався майже півроку. Тимчасове місце замешкання знайшли в с. Воловець. 6 травня 1945 р. родину Солинок і інших мешканців – лемків із спалених сіл переселяють в Донецьку область на Україну. Людей з гір-лісів на степ, де взагалі не були пристосовані до нових обставин життя.

Важке повоєнне життя там далеко на чужині, ностальгія по рідній землі Лемковині спонукала їх втікати, вертатись на рідні землі. Доїхали на Тернопільщину. Тут зрозуміли, що повороту на Лемківщину нема. В 1946 р. родина Солинок оселяється на новому місці проживання в с. Остап'є Скалатського р-ну, Тернопільської обл. В містечку Бережани Дмитро Іванович закінчує середню школу. Згодом в 1951 р. закінчує Львівський лісотехнічний інститут, одночас і студію образотворчого мистецтва при Львівському будинку вчителя.

Працюючи на різних посадах п. Дмитро не полишав малювання, поступово розвивав свій талант митця – дар від Бога. Уже

в 50-тих роках брав участь в колективних виставках Львова, Києва. Найбільший успіх принесли йому 80-ти роки. В 1986-89 рр. відбулись його персональні виставки. В 1988 р. його картини експонувались на виставці творів митців Лемковини в Національному музеї Львова.

В 1991-1992 рр. після відвідувань рідних і дорогих йому земель Лемковини, збагатив свою колекцію новими творами, які щорічно виставлялись, як мистецтва України у музеї Лемківської культури в Зиндранові та в Руський бурсі в Горлицях.

В 1995-2001 рр. відбулись персональні виставки в Музеї народної архітектури та побуту у Львові, в краєвничих музеях Тернополя, Бережан, Калуша, Борщова. На ювілеї м. Горохова, Волинської обл., де проживають численно переселені Лемки, а також учасник творчих виставок у Львові. Його твори в музеях: Польщі, України, Словаччини, як рахували біля півтора тисячі картин. В приватних колекціях Хорватії, Канади, Америки, Австралії.

Маємо нагоду оглядати його малярство в церкві св.св. Володимира і Ольги в Шевченківському Гаю, на Лемковині в церкві св. Миколая в Зиндрановій. До музею в Зиндрановій п. Дмитро подарував 21 дуже цікавих картин. В церковнім музеї в Горлицях знаходиться 18 картин – краєвиди Лемківщини, в тому і релігійного змісту (відтворення знищених церков Лемковини).

Цікаві виставки свого малярства Дмитро організував на Лемківських Ватрах в Польщі: Ждиня, Михайлів, на музейних святах “Од Русаля до Яна” в Зиндрановій, на святах культури в Криниці, на кermесах у Вільхівці, на поетичній осені в Горлицях. Крім Польщі не менше виставок оглядали зацікавлені на святах лемківської культури в Гутиськах, Монастирську, Нагірному.

Пан Дмитро збагатив образами св.св. Рівноап. Кирила і Мефодія православну церкву Успіння Пресвятої Богородиці (вівтар) с. Соkільники, Пустомитівського району, де проживає багаточисленна громада переселених Лемків.

“При посвяті образів св.св. Кирила і Мефодія:

Виклич Дмитре святих з неба.

Викликав Святих Рівноапостольних Кирила і Мефодія – вчителів слов'янських.

Нехай будуть з нами!

Многих літ, здоров'я

Квітів оберемкам
Ти родився в Жидівськом
А сам таке лемко
Брате любий, Дмитре
З лемківського краю
Щиро дякуєм, сердечно
І міцно обнімаєм!
Браво Маестро!

З незмінною любовю отець Ростислав настоятель парафії з парафіянами с.Сокільники 5 травня 2003 р.”

Історичні портрети п. Дмитро малював ювілярам – нашим лемківським діячам: І. Красовському, Ф. Гочу, та іншим.

“Своїм мистецьким талантом дарує нам Святих, Божі храми, оперізує їх поясами гірських річок, його гори не сплять, хоча покриті вічнозеленою ковдрою, а жива вода криштально чиста тече з них без зупину. Храми його моляться за опущені села Лемковини, за спокій тих, хто колись ходили – газдами по отчому краю, голосять за здоров'я нині живих нащадків” Свистун Я.

Мистецький доробок більше двох тисяч творів.

Дмитро Солинко був також і славетним громадським діячем. Він належить до організаторів товариства “Лемківщина” від 1988 року. Від 1991 р. працював заступником голови Фондації Дослідження Лемківщини у Львові. Брав активну участь в будівництві лемківської церкви у Шевченківському Гаю, а також у оформленні іконостасу, намалював центральний образ “Христос Пантакратор”, образ св.св. Кирила і Мефодія, св.св. Ольги і Володимира. Активно допомагав у видавництві “Бібліотека Лемківщини”, видавництві журналу “Загорода” в Зиндрановій, є співавтором першої книжки “Хто ми Лемки?”.

Малярська творчість п. Дмитра високо оцінена в пресі, радіо, телепередачах як на Україні, так і в Польщі. Нагороджений почесними грамотами і дипломами за свій малярський доробок.

Пан Дмитро - особистість цікава толерантна, а навіть і суперечлива, одразу з перших хвилин бесіди непомітно потрапляєш під вплив його особливостей, звик переконувати мистецтвом. Він уважний слухач і цікавий співрозмовник. Як тільки заходить мова про Лемківщину, неньку Україну миттєво оживає.

В останні 5 років здоров'я п. Дмитра різко похитнулось в зв'язку з довготривалою важкою хворобою. Ввесь цей час він по мужньому і з великим терпінням переносив хворобі страждання. Лікарі, дружина Галина, діти Віктор і Юрій, земляки, друзі по духу з усіх сил боролись за продовження його віку, але холодна кістлява рука смерті забрала дорборопорядну обдаровану людину, яка понад усе свій отчий край Лемковину, яка ним жила і дихала.

26.XI.2009 р. (четвер) п. Дмитро тихо закінчив життя, відійшовши у вічність.

За життя провадив бесіди проте, що в Сокільниках проживають багато переселених родин лемків, які причетні до забудови величавого православного храму Успіння Пресвятої Богородиці, богослуження в якому відвідував, вважав себе парафіянином і в думках відходив з надією захоронення його тіла з участю церкви с. Сокільники і на цвинтарі с. Сокільники.

28.XI.2009 р. (субота). Перевести в останню дорогу п. Дмитра прийшло багато земляків-лемків, друзів по духу, знайомих, приятелів, лемків с. Сокільники, родина. Походом провадили священики о.Ростислав і о. Любомир з церкви в Сокільниках.

Вічна Тобі пам'ять!

Отець Анатолій Дуда:

“Жаль, що покійний Дмитро залишив світ, родину, рідну Лемковину.

*Покійний брате Лемку,
родом з села Жидівського, Лемківського
краю, Низьких Бескидів, вірний сину
свого отчого краю, нехай Львівська
земля України буде Тобі пухом...”*

Петро Когут

Дмитро Солинко

ДОРОГА НА СХІД

*Пришли в наши гори
„Браття” червонозорі
Вигнали всіх німців
Принесли нам „волю”*

*Ой, як ся збирали
З дому вибирали
Пороги, земличку
Гірко цілували*

*„Волю” нам принесли
У наши Бескиди
Лишай господарю
Свої рідни хижі*

*Невернуться нігди не даєш
На землю прадідів
Мусять тя забути
Внуки і правнуки*

*Хижі і землицю
І цілий свій рід
Што возмеш на хирбет
Маршируй на Схід*

*Україно, Україно
Ти наша мати
Не заміниш Україно
Лемківски Карпати*

*Там будеш в достатках
Собі проживати
Україна ненька
Буде годувати*

*Наши гори з ялицями
З камінням землиця
Чиста вода у студеньках
То наша скарбниця.*

З В Е Р Н Е Н Н Я

**Вельмишановні Отці Настоятелі
Перемисько – Новосанчівської Єпархії**

Слава Ісусу Христу!

Розпочався новий 2010/2011 шкільний рік. Перед священиками, котрі навчають Закону Божого велике відповідальне завдання, а саме:

- треба бути самому приготованому до кожного уроку релігії,
- провадити заняття планово, систематизуючи подаваний матеріал,
- науку релігії прошу провадити в рідній мові, а коли є труднощі, то треба дітей вчити: говорити і писати, щоби вони зростали в своїй вірі і культурі,
- священик не може іти “na łatwiznę”, бо на Ньому спочиває обов'язок виховання молодого покоління,
- трапляється і така ситуація, де дитина через батьків не зістала відповідньо приготувана до життя і слабо володіє рідною мовою, і тут подвійний обов'язок священика у вихованні такої дитини,
- священики повинні бути свідомі свого покликання і який обов'язок спочиває на них,
- Пам'ятайте Отці! Як собі виховате молоде покоління, таке буде майбутнє Церкви,
- через століття Церква, Братства, добрі віддані священики вміли передати нам глибоку віру до Бога – Святого Православ'я і рідного народу, ми зберегли і мову, і культуру, бо на дорозі життя запізнавали нас з нашою історією, та пребогатою літературою наших славних істориків, поетів і письменників,
- колись за голошення рідного слова священиків переслідували, накладано високі грошові кари, а вони не піддавались. Сьогодні ніхто нас не переслідує, не стараються на силу асимілювати, отож не лізьмо “поперед дідька в пекло”. Будьмо

- собою, маймо свою честь. Священик, котрий поступає інакше, – він не пастир вівцям а наємник,
- Дорогі Отці! Мусить бути зрозуміння, яка велика відповідальність спочиває на Вас за долю майбутньої Церкви. Прошу взяти це собі до серця, щоби з чистою совістю можна було сказати: “Я життя не змарнував”.
- З любов'ю во Христі

+ АДАМ
Архиєпископ Перемиський
і Новосанчівський

До відома:

1. Його Преосвященство, Преосвященніший др Паїсій,
Єпископ Горлицький,
2. а/а..

ШАНУВАННЯ ІКОН В ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ

1. Історія іконоборства. Правила та способи творення ікон.
2. Питання ідолопоклонства та ікона, як складовий елемент вчення Церкви.
3. Догматичне обґрунтування культу ікон.

*«Неописане Слово Отцeve
від Тебе, Богородице, тіло прийнявши
стало описаним
і відавна осквернений образ, відтворивши,
з Божественною добротою сполучило.
Тільки визнаючи спасіння,
в ділах і словах
ми це виявляємо».*

/Кондак Неділі Торжества Православ'я/

Початок ХХ століття відзначився в історії людства, а зокрема в історії мистецтва відкриттям краси ікони Православної Церкви. Стародавня ікона, яку до кінця ХІХ ст. деякі вважали примітивним церковним твором, що вже застаріло і відсутні у ньому художні цінності, почала привертати до себе загальну цікавість.

Проте розглядати художність ікони лише з точки зору засад естетики було б неповним, тому що вело б не лише до обідніння її змісту, але перш за все до хибного тлумачення її суттєвих цінностей. Це було головною причиною цього, що ікона залишалася протягом стількох століть осторонь. Незрозуміння ікони впливало перш за все з незнання самої ідеї, яку вона голосила всьому світу та незнання теологічного змісту, яким вона завжди переповнена.

Сам термін «ікона» походить з грецького слова *εικων* (*eikon*) і означає образ в широкому розумінні цього слова. Поняття ікони присутнє вже в платонській філософії, де за правильну дійсність вважали сукупність споконвічних ідей. Зате видиму дійсність розуміли лише, як віддзеркалення цієї ідеальної дійсності, отже як *eikon*.

Слово «ікона» сьогодні стосується лише молитовного писаного образу – ікони. Цей термін вживають у теології, археології та історії мистецтва. З огляду на свою суть всі святі уявлення мають однаковий смисл та значення, тому говорячи про ікону будемо мати на увазі церковний образ в загальному – мальований фарбами на дошці, виконаний на стіні фресками, чи станковий живопис.

Ікон не можна порівнювати з малярськими творами в звичайному розумінні цього слова. Ікони – це не картини. Картини лініями і кольорами розказують про людей та події реальної дійсності. Натомість ікони не представляють, але власне показують інший світ. Показують його через особливі засоби виразу, знайдені протягом багатьох століть. На ікони не можна дивитися, як на картини. Немає в них не тільки звичайного простору, але також нема подій, пов'язаних звичайними причинно-наслідковими зв'язками. Ікона – вікно на світ іншої природи, але це вікно відчинене для всіх тих, хто має духовий зір.

Щоби наблизитися до розуміння ікон, треба побачити її очами віруючої людини, для якої Бог є безсумнівною реальністю. Повсюдною реальністю, яка невидимо стоїть за кожною подією, невидимим свідком та суддею, від зору якого не можна сховатися ніколи та ніде.

Місце, яке приписують іконі, є одним із найбільш характерних рис, які відрізняють православ'я від інших віросповідань. Інтер'єр православної церкви вкритий поліхромією та щедро облагоджений іконами, які розміщені не тільки в іконостасі, але також в перегородці між святилищем а нефом церкви, а стіни вкривають звичайні ікони-фрески та мозаїки.

Ікони присутні також в помешканнях віруючих людей, тому що дім, в якому нема ікони справляє на православному враження пустого та нечистого. Під час подорожі, перебуваючи в нових місцях, православний має при собі ікону – хоча б маленьку, паперову, перед якою молиться.

Православний християнин складає перед іконами поклін, цілує їх та запалює перед ними свічки. Ікони носять в хресних ходах, а священник їх обкаджує.

Те, що сьогодні ми, православні, маємо таке близьке

відношення до ікони, з цілою категоричністю дозволяю собі ствердити, завдячуємо десятком поколінь, які ікону боронили та шанували, а часто платили за те життям.

1. ІСТОРІЯ ІКОНОБОРСТВА. ПРАВИЛА ТА СПОСОБИ ТВОРЕННЯ ІКОН.

Конфлікти навколо Особи Христа не зникли разом з оголошенням рішень Собору в 681 році, але у зміненій формі з'явилися знову в VII і VIII століттях. Змагання зосередилися тоді на святих іконах, зображеннях Христа, Богородиці та святих, які зберігалися і вшановувалися однаково в церквах та в помешканнях віруючих. Ті, які з недовір'ям ставилися до всіляких проявів сакрального мистецтва, що зображало людей або Бога – іконоборці, вимагали знищення ікон. Протилежна сторона, шанувальники ікон, з завзяттям боронили місця ікон в житті Церкви. Ці змагання не були лише конфліктом між двома поняттями християнського мистецтва. Йшлося про більш глибокі питання: характер людської природи Христа, християнське відношення до матерії та справжнє значення християнського спасіння.

Іконоборці могли піддатися зовнішнім впливам з боку єврейських чи також мусулманських поглядів, і не без значення є тут факт, що три роки до першого спалаху іконоборства в Візантійському Царстві, мусулманський каліф Язід наказав ліквідувати всі ікони з усієї території, яка йому підлягала. В самому християнстві завжди існував «пуританський» погляд, який осуджував ікони, тому в усіх картинах намагався побачити прояви давнього ідолопоклонства. Коли ізаврійські кесарі почали атакувати ікони, багато підтримки знайшли всередині Церкви.

Іконоборські суперечки, які тривали близько 120 років, можна поділити на два періоди:

а) 726-787 роки;

Візантійський імператор Лев III заборонив культ ікон. До моменту, коли він вступив на престол, довго служив у східних провінціях Імперії та перебував під впливом єпископів Малої Азії, які

прямували до очищення християнської релігії зі всього, що матеріальне, чуттєве, не духовне.

Багато ікон, мозаїк, фресків знищено. Проте шанування ікон не припинилося, а продовжувалося, незважаючи на те, що його прихильників жорстоко переслідували. Цю атаку було закінчено в 780 р., коли імператриця Ірина перервала болісний ряд переслідувань.

Погляд прихильників ікон підтримали рішення VII Вселенського Собору (787), який подібно до першого із них засідав в Нікеї. Ікони, сповістив Собор, повинні залишитися в храмах і слід віддавати їм таку ж відносну шану, яку виявляють до інших матеріальних символів – «Чесного і Животворного Хреста» та книг Євангелії.

б) 815-843 роки;

Нову атаку почав Лев V Вірменин і тривала вона до 843 р., тоді ікони були знов, на цей раз остаточно, привернені імператрицею Феодорею. Ця остаточна перемога святих ікон відома, як «Торжество Православ'я» та урочисто згадується в особливому богослужінні в першу неділю Великого посту, званому «Неділя Православ'я».

Головним заступником ікон першого періоду іконоборства був святий **Йоан Дамаскин** (бл. 675 - бл. 750 р.), а другого – святий **Теодор Студит** (759 - 826).

Святий Йоан міг діяти з більшою свободою, тому що проживав на мусульманській території, поза сферою впливу візантійської влади. Це був великий богослов і політик, якого аргументи визначили рішення VII Вселенського Собору. Йоан Дамаскин навчав, що біблійна старозавітна заборона зображувати Бога була тимчасовою: «У античності Бога ніде не зображували. Зате тепер, коли Бог з'явився в тілі та мешкав серед людей, зображуємо видимого Бога. Не зображую невидимого Божества, але зображую тіло Бога, яке я побачив...». Йоан Дамаскин писав, що Бог прийшов до людей в образі Свого Сина Ісуса Христа. Приходить у світ людей і має людське тіло «бо потрібно нам того, що є нам близьке».

Правила та способи творення ікон формувалися отже протягом багатьох віків, поки Стара Русь їх засвоїла. Традиції творення ікон прийшли на Стару Русь разом з прийняттям християнства з Візантії з кінцем X ст. Мистецтво Візантії того часу мало релігійний характер і було підпорядковане суворим законам.

Регламентування іконописарства було результатом довготривалих обговорень та боротьби, пов'язаної з іконоборством.

VII Вселенський Собор вимагав від іконописців, щоб вони, пишучи ікони, строго дотримувалися іконографічних канонів. Канони ці визначають характер та спосіб зображення релігійних сцен і постатей святих. Пояснює це факт, що ікони є носіями та сторожами церковної легенди. Тому зламати іконографічні канони – це як заплямувати легенду, впасти в єресь.

Автори більшості древньоруських ікон невідомі. Ікони, подібно молитвам, є виробом збірної творчості, вони ретельно редагувалися багатьма поколіннями, на зразок огранювання дорогоцінних каменів. Іконописець, який пише ікону, створює тільки копію оригіналу, яка нагадує Першовзір. Але талановитий майстер через найвитонченіші нюанси зможе висловити також себе. Така ікона – молитва була безпосереднім особистим звертанням до Бога, і тим більше не вимагала імені творця. Найкращі ікони Старої Русі пероповнені глибоким духовним змістом і, незважаючи на однакові іконографічні зразки того самого мотиву, вони надзвичайно різні – такі ж різні, як і люди, що її написали. Канонізація іконографії відігравала двояку роль: з одного боку обмежувала творчу свободу іконописця, з другого – була втіленням багатого досвіду іконного малярства, плодом духовних та інтелектуальних змагань минулих поколінь. Іконописарство було творчістю і кожний художник додавав свою «копійчину» до цього великого твору.

2. ПИТАННЯ ІДОЛОПОКЛОНСТВА ТА ІКОНА, ЯК СКЛАДОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ВЧЕННЯ ЦЕРКВИ

Коли православний цілує ікону або нахиляється перед нею в низькому поклоні, не допускає себе до ідолопоклонства (*гр. εἰδωλατρεια* - idolatria). Ікона не є ідолом, але символом. Шанування не керуємо до каменя, дерева або фарби, яка її покриває, але до зображеної на них особи. На це звертав увагу Леонтій, єпископ Неапольський (пом. бл. 650 р.), ще перед спалахом іконоборства: «*Не віддаємо шани природі дерева, віддаємо шану та поклоніння Тому, хто був розп'ятий на Хресті, (...) Коли дві балки Хреста з собою зв'язані, поважаю цю фігуру з приводу Христа, який був на Хресті*

розп'ятий; однак коли ці балки розлучені, викидаю їх на спалення».

Тому, що ікони – це лише символ, православні не звертаються до них з побожністю, але їх вшановують. Святий Йоан Дамаскин робив дбайливий розподіл між шануванням матеріальних символів, а побожністю належною тільки Богові.

Як говорив св. Леонтій, ікони є *«відкритими книгами, які нагадують нам про Бога»*, вони є одним із елементів використовуваних Церквою для навчання віри. Коли комусь бракує освіти або часу на навчання богословських трактатів, вистачить, що увійде у храм і буде дивитися на простягнені перед ним на стінах всі містерії християнської релігії. Коли язичник просить тебе, щоб ти йому показав свою віру, приведи його до Церкви та постав перед іконами – рекомендували прихильники ікон. Таким чином ікони стали частиною Святої Традиції.

3. ДОГМАТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ КУЛЬТУ ІКОН

У свідомості Церкви будування свого спасіння органічно пов'язане з образом. Тому також наука про нього не є відокремленою, але впливає з науки про спасіння, будучи її невід'ємною частиною. Культ ікон був присутній у традиції Церкви від самого початку її існування, але так само, як і інші аспекти її науки, укріплювався поступово, залежно від потреби моменту – так як 82 та 100 канони Трулльського собору (691 – 692 р.), чи також у відповіді на єресь, як це мало місце у часи іконоборства. У цьому випадку було так само, як із догматичною правдою Втілення Ісуса Христа. З початку ця наука визнавалася і здійснювалася у житті християн на більш практичному полі, через їхнє життя, не маючи ще достатньо повного теоритичного опрацювання. Однак пізніше з уваги на зовнішню необхідність, з причин численних єресей та фальшивих наук, вона була точно сформульована.

Подібна річ була з іконою. Початок її догматичного обґрунтування – це Трулльський собор, пов'язаний з різними змінами та модифікаціями в символіці церковного мистецтва. На шляху розвитку іконографії канони визначені під час Трулльського собору мають для неї вагоме значення. Канон 82 Трулльського собору каже: *«На деяких іконах зображений, пальцем (Христового) попередника*

вказаний агнець, який є образом благодаті, а через Закон виявляє нам правдивого Агнця, Бога нашого Христа. Вшановуючи стародавні образи та тіні, передані Церкві, як знамена та від прастарих часів накреслені знаки правди, понад усе переносимо благодать та правду, приймаючи її, як виконання Закону. Тому, щоб і в мистецтві живопису те, що представлено очам всіх було досконале, наказуємо, щоб з того часу образ Агнця, Христа Бога нашого, який гріхи світу забирає, на іконах, замість старозавітного ягняти, зображувати в людському тілі, щоб ми таким чином, роздумували над покорою Бога Слави, пригадували собі Його життя в тілі, Його Страждання та спасенню смерть і таким чином здійснене визволення світу».

Цей канон передусім відповідає на ситуацію, що тоді виникла, коли в церковній практиці, одночасно з історичними уявленнями (зображеннями) далі вживалися символи, які не зображували людського образу Бога. У зв'язку зі зміною ситуації Церкви, яка під владою Константина Великого отримала право на легальне існування і діяння на території Римської Імперії, змінився також характер церковного мистецтва. В цей період до Церкви наплило велике число новонавернених християн. Виникла потреба будівництва більш просторих храмів, як і зміна тематичного характеру проповідей. Символи перших віків, які були достатніми та зрозумілими для невеликої кількості вірних, стали набагато менш зрозумілими для тих всіх новонавернених. Тому для кращого засвоєння ними науки Церкви, народилася потреба більш конкретних та зрозумілих образних представлень. У зв'язку з тим в IV та V ст. з'явилися більш монументальні малюнки. У цьому періоді було встановлено більшість церковних свят та композицій ікон, які їм відповідали. Вони існують в Православній Церкві по сьогоднішній день. Слід зауважити, що тематика церковного мистецтва має вже часто тоді визначений догматичний характер відповіді на питання, які виникають у сфері віри. Віддзеркалює догматичну боротьбу Церкви із наявними ересями, напр. у відповіді на ересь аріанства з обох боків зображуваного на іконі Спасителя розміщається грецькі букви: альфа та омега (Ап. 22, 13), як вказання на єдиносущність Ісуса Христа і Бога Отця.

Значення 82 Канону Трулльського собору міститься по-перше в цьому, що він пов'язаний із догматом про Втілення Ісуса Христа,

з життям Христа в тілі. Собор цей визначає використання символічних (алегоричних) зображень, що замінюють людський образ Ісуса Христа, як минулий період. Щоправда Собор зберігає один символічний образ: агняця. Проте слідом за тим він в загальному говорить про «стародавні образи та тіні», бачачи в агнці звичайно не тільки один із символів, але сприймаючи його, як основу всіх символів взагалі, відкриття, яке тягне за собою необхідність відкриття всіх решта символічних предметів. Собор обґрунтовує свою думку здійсненням старозавітніх праобразів в Новому Завіті та наказує перехід від старозавітніх зображень та ранньохристиянських символів до уявлень цього, що хотіли показати алегорично, зрозуміло та виразно. Образ, що показаний завдяки старозавітному символу, через Втілення стає реальністю, яка в свою чергу є образом Божої Слави. Сам предмет, уявлення Христа є свідомством Його прибуття та життя в тілі, Його смирення, приниження.

Остання частина 82 Канону показує, в чому полягає покликання символіки ікони. Покликання це не полягає в тому, що зображуємо, тільки як це зображуємо, тобто в способі зображення. Інакше кажучи, наука Церкви передається не тільки тематикою ікони, але і самою формою виразу. Таким чином визначення Трулльського собору дають початок формуванню іконографічного канону. Він укріплює відповідність (тотожність) ікони і Святого Письма та визначає, в чому полягає ця відповідність.

Канон 100 цього ж Собору має більш загальний характер, однак є дуже важливим дороговказом на дорозі до формулювання метод Візантійського іконографічного мистецтва. Канон цей об'єднує різноманітні висловлювання Отців Церкви про мистецтво. Звучить він так: *«Нехай дивляться очі твої уперед, а повіки твої нехай перед тобою простують»* (Прип. 4, 25), наказує мудрість, тому що тілесні чуття легко вводять свої зворушення до душі. З огляду на те, зображення, на дошках або на чому-небудь іншому, що вводять в оману зір, розбещують ум і викликають розпалення нечистих втіх не дозволяємо віднині малювати під жодним приводом. Якщо хто-небудь зважиться це робити, нехай буде відділений».

Як видно, цей канон цілою своєю силою скерований проти чуттєвому античному мистецтву, він у всій протяжності відповідає площині аскетичних поглядів Церкви. Нова живописна концепція,

яка формувалася і зароджувалася протягом віків, висловлювалася тими двома Канонами зрозуміло і повністю. З одного боку, необхідним є збереження реальності форм, а з іншого – ці форми повинні бути позбавлені якої-небудь чуттєвості, а що за тим іде, мають бути умовними.

Таким чином Церква поступово творить нове (за тематикою, як і формою) мистецтво, яке за допомогою образів і форм матеріального світу передає одкровення Божественного Світу, робить цей світ доступним для зору і розуму. Це мистецтво розвивається разом з богослуженням, і так як богослужіння, віддає науку Церкви, відповідаючи своїм змістом слову Святого Письма. Цю єдиносущність образу і слова особливо зрозуміло висловлено постановами VII Вселенського Собору, який привернув культ ікон. Отці цього Собору установили культ ікон нарівні з культом Хреста та Євангелії. Тому неможливо зрозуміти ікону свята або святого, її смислу та змісту, якщо не знаємо богослужіння, яке її відповідає, а для ікони святого крім цього, історії його життя.

Вселенський Собор укріпив правду, що ікона згідна і відповідає євангельській ідеї. Ікона та Євангелія розкривають і пояснюють одна одну. З цього випливає, що Церква бачить в іконі не лише мистецтво, яке служить ілюструванню Святого Письма, але має таке ж, як Святе Письмо догматичне, літургічне і виховне значення. Так само, як Святе Письмо є образом, так і образ є тим же словом. Інакше кажучи, ікона має і проголошує ту ж правду, що Євангелія і так само, як Євангелія за свою основу має точні і конкретні дані. Коли б так не було, ікона не могла б пояснювати Євангелії, ні її догматично розказувати.

З огляду на те ікону прирівнюють до Святого Письма та Хреста, як одну з форм одкровення і пізнання Бога. Через богослужіння та ікону одкровення стає правдивим скарбом і життєвою метою для вірних.

Найповніша наука про ікону була викладена VII Вселенським Собором та святими отцями – апологетами в добі іконоборства. У дуже концентрованій формі наука ця міститься в Кондаку Неділі Торжества Православ'я: *«Неописане Слово Отцеве від Тебе, Богородице, тіло прийнявши стало описаним і вдавнині осквернений*

образ, відтворивши, з Божественною добротою сполучило. Тільки визнаючи спасіння, в ділах і словах ми це виявляємо».

На відміну від 82 Канону Трулльського Собору, яке вказує на те, яким чином можна найповніше і найточніше показати в образі науку Церкви, Кондак дає догматичне пояснення канонічного образу, тобто образу, який вже повністю відповідає своєму призначенні та потребам літургічного живопису. Ця коротка і надзвичай повно сформульована наука про ікону містить тим самим всю науку про спасіння.

Перша частина Кондаку говорить про зв'язки ікони з христологічним догматом і обґрунтовує культ ікони через Втілення. Наступна його частина відкриває сенс Втілення, виконання Божого промислу щодо людини, а що за тим іде – також до світу. Обі ці частини Кондаку по своїй суті здаються бути повторенням старожитної патристичної формули: «Бог стався людиною, щоб людина стала Богом». Остання частина Кондаку містить відповідь людини Богу, наше визнання спасенної правди Втілення.

Характерною рисою Кондаку є це, що звертається він не до Однієї з Осіб Пресвятої Трійці, а до Божої Матері. Завдяки цьому репрезентує літургічний і молитовний вираз догматичної науки про Втілення. За Святими Отцями підставою для зображень Боголюдини – Ісуса Христа є можливість зображення і уявлення Його Матері, бо через Неї втілювався і дякуючи цьому прийняв нашу людську, видиму постать. Оскільки Син Божий стався людиною, слід зображувати його як людину. Ця думка проходить у всіх захисників культу ікон. Отці VII Вселенського Собору кажуть: «Чому не описуємо Отця Господа нашого Ісуса Христа? Тому, що ми його не бачили... Якби ми його однак побачили та пізнали, так як Його Сина, то вирішили б Його описати і представити Його (Отця) в живописі». Зображуючи Спасителя, не показуємо ні Його Божественної, ні людської натури, але Його Особу, в якій ці дві натури – людська і Божественна затираються.

З приводу того, що ікона є образом, не може вона бути єдиносущна з першовзором (оригіналом), тому що у цьому випадку не була б Вона уявленням, але тим, кого вона зображує, мала б цю ж натуру, що першовзір. Але ікона цим відрізняється від першовзору, що має іншу ніж він натуру. Саме в цьому основна відмінність між

православними та іконоборцями. В розумінні цих останніх образ є єдиносущний з першовзором та має цю саму природу. Зате для православних послідовників культу ікон не було нічого більш чужого, ніж утотожнювання ікони, як такої з зображеною на ній особою. Святий патріарх Никифор (? – 846) вказує на різницю між іконою а її першовзором: *«Тих, що цієї різниці не визнають, слушно називають ідолопоклонниками»*. З тої ж причини православні та іконоборці не могли дійти до порозуміння. Можна ствердити, що вони говорили різними мовами, а всі докази іконоборців були безглуздими: «тому, що чим іншим є уявлення, а чим іншим те, що є зображене» (святий Йоан Дамаскин, 3 Слово в обороні святих ікон, 16). В православній свідомості можливе є одночасне розрізнення та тотожність: різноманітність іпостасій при тотожності істот (Святої Трійці) та іпостатичної рівності (тотожності) при різноманітності істот (святі ікони). Це має на думці святий Теодор Студит, коли каже: *«Так само, як там (в Трійці) Христос відрізняється від Отця іпостассю, так само і тут Христос відрізняється від свого особистого уявлення істотою»*. Однак одночасно: *«Уявлення Христа – Христос, так само як і уявлення святого – святий, їх слава не піддається розподілу, але стає власністю того, хто є зображений»* – каже святий Йоан Дамаскин.

Бог Слово, друга іпостась Святої Трійці, який не дається описати ні словом, ні образом, приймає людську природу і народжується з Богородиці, яка є Дівою. Будучи далі досконалою людиною – видимою, досвідченою і що за тим іде, яка дає себе описати. Тому факт існування ікон ґрунтується на Втіленні Бога. Незаперечність втілення Ісуса Христа підтверджує та показує ікона. В очах Церкви отже відкидання ікони Христа є відкиданням правди та незаперечності Його Втілення, і що за тим іде, відкиданням можливості спасіння. Захищаючи культ ікон, Церква боролася за збереження підстав християнської віри, яка є видимим свідоцтвом Втілення Бога, як підстава нашого спасіння. *«Я бачив людський образ Бога і спасена душа моя»* - каже святий Йоан Дамаскин. Таке розуміння ікони пояснює цю всю безкомпромісність, завдяки якій в іконоборському періоді захисники культу ікон приймали в їх обороні мученицьку смерть.

На закид обвинувачення православних про несторіянство Отці VII Вселенського Собору казали: *«Хоча Єкуменічна Церква в своєму*

живописі зображує Ісуса Христа в Його людській постаті, але не відділяє через те Його тіла від об'єднаної з ним Божественності. Навпаки, вірує, що Його тіло є переповнене Божественністю (...) Створюючи ікони визнаємо, що тіло Господа Нашого Ісуса Христа є переповнене Божественністю, а саму ікону визнаємо за ніщо іншого, як за ікону, яка зображає схожість з першовзором». Як впливає їх цих слів, ікона зображує преображене Божественним світлом тіло. Краса та Слава передані за допомогою матеріальних засобів та помічаються в іконі тілесними очами. Тому все, що нагадає грішне та підвладне розпадові людське тіло є чуже самій природі ікони, бо «тіло й кров посісти Божого Царства не можуть, ані тління нетління не посяде» (1 Кор, 15, 50). Світський портрет святого не може бути іконою, тому що відзеркалює не преображений, а звичайний стан. Ця особливість ікони відрізняє її з-поміж інших галузей мистецтва, які займаються малярським зображенням людей.

Так само, як Святе Письмо, ікона представляє історичний факт, якусь подію з Святої Історії або історичну постать, яка є зображена реально і так Святе Письмо вказує на позачасове одкровення, що має місце в даній історичній реальності. Таким чином, через ікону, так як через Святе Письмо не тільки дізнаємося про Бога, але також Його пізнаємо.

Ікона у жодному випадку не прямує до зворушення вірного. Її мета не полягає в тому, щоб викликати в людині природні людські пережиття, але в цьому, щоб всі його відчуття, розум та інші властивості людської природи спрямувати на дорогу преображення та божественність. Ікона завдяки тому є дорогою та способом в нашому досягненні спасіння. Вона, немов молитва. Звідси впливає велика простота ікони, спокій руху, ритм її лінії та радість барв і кольорів; це впливає з її цілковитої внутрішньої гармонії. Ікона втілює молитву її творця та відповідає на молитву вірного. Преображення людини в іконі оголошене цілому оточенні, бо властивістю святості є освячення цілого навколишнього світу, що спілкується зі святим. Це преображення має значення не тільки особисте, але також загальнолюдське та космічне. Тому цілий видимий світ на іконі змінюється, стає образом майбутньої єдності цілого творіння, Царства Святого Духа. Згідно з тим, що зображено на іконі, не віддзеркалюють на ній безладу нашого грішного світу, але Божественний лад, спокій,

в якому не володіє земна логіка ні людська моральність, а Благодать. Це – новий порядок в новому творінні. З огляду на це, те, що бачимо на іконі, не є схожим на те, що помічаємо в щоденному житті.

Зображений на іконі внутрішній лад людини знаходить природне відбиття в поставі людини та в його рухах; тому святі не жестикулюють, їхній рух є впорядкований, не є випадковий. Тривають вони в молитві перед обличчям Бога та кожен їхній жест, навіть уклад тіла приймають сакральний та літургійний характер. Звичайно, вони звернені до глядача лицем або в три четверті обличчя. Святий присутній тут, перед людьми, а не десь в далекому просторі. Вірні, які керують молитву до Нього, мають стати перед ним обличчям до обличчя. Святість має те до себе, що освячує все, що знаходиться довкола, преображення людини переходить також на оточення. Разом з постаттю святого все інше є підпорядковане одному виробничому праву. Все зосереджується на духовності та створює повну єдність.

Зв'язок з Богом всього творіння, від ангелів аж по творіння нижчого ряду – оце відновлений всесвіт, всесвіт майбутніх віків, який в іконі становить опозицію до всесвітнього безладу.

Землю, рослинний та тваринний світи зображують на іконі не на те, щоб наблизити глядачеві це все, що бачить він у навколишньому світі, але щоб всю правду зробити учасником преображення людини. Так само, як завдяки людині впала природа, так і завдяки його святості вона зазнає освячення.

Отже, світ на іконі ні в чому не нагадує щоденної банальності. Господнє світло проникає кожну річ і тому персонажі не освітлені з цього або того боку одним джерелом світла; не кидають тіні, бо нема його в Царстві Небеснім, де все купається у світлі. У технічній мові іконографів «світлом» називають правильний фон ікони.

Ікона становить спільну мову для Церкви, як сукупності, бо виражає спільну православну науку, спільний православний аскетичний досвід та спільну православну літургію. Ікона є видимим свідомством як Божого зниження до людини, так і пориву, який виносить людину до Бога.

Літургія освячує словом та зображенням почуття людини. Будучи виразом Божого образу та схожості, відтворених в людині, ікона становить динамічний та творчий елемент культу. Тому VII Вселенський Собор рекомендує визнати ікони предметом культу

«подібно, як зображення дорогоцінного та животворящего хреста, у всіх церквах Бога, на священних посудинах та предметах для богослужінь, на стінах, на досках, у хатах і при дорогах». Ікону вважають тим, що може та повинно допомогти людині реалізувати його покликання, тобто досягти схожості з його Божественним Першовзором у здійсненні протягом цілого життя того, що стало одкровенням та передалося Богом – Чоловіком. Ікони є мов дороговказ на дорозі до нового творіння, щоб люди, за визначенням св. Павла, оглядаючи благодать Господа, уподібнювалися до Його образу (Кор. 3, 18).

Ікону пишуть з натури, але за допомогою символів, бо природи, яку вона уявляє, не можна оглядати безпосередньо, тому що ікона зображує світ, який буде повністю виявлений тоді, коли Христос повторно прийде на землю.

Бібліографія:

1. Bułhakow S.: «Prawosławie. Zarys nauki Kościoła Prawosławnego», Paryż 1987 r.
2. Krug G.: «Myśli o ikonie», Białystok 1991 r.
3. Божественна Літургія Св. Василя Великого, молитва, яку тихо читає священник під час співу «Свят, свят, свят...».
4. Paprocki H.: «Ikona we współczesnym świecie», Wiadomości Bractwa – Arche, Numer specjalny 3, Białystok 1997 r.
5. Uspieński L.: «Teologia ikony», Poznań 1993 r.

Опрацював:

о. Андрій Ґрич

ОТЕЦЬ СЕРАФИМ ЗАГОРОВСЬКИЙ

Отець Миколай був наслідником старовинного, українсько-литовсько-польського княжого роду, яке збідніло і з часом опустило рідне місто Перемишль. Його батько – диякон Михайло Феоктистович Загоровський проживав на краю Ахтирки, в місці, що іменувалося Гусиницею. О. диякон Михайло був покірного характеру, як не від цього світу. Окрім церкви для нього нічого не існувало. Він не входив у питання, що торкалися сім'ї. Його жінка, Параскева Андріївна Роменська була жінкою владолубною. Вона відзначалась особливими обдаруваннями розуму та здібностями. Дуже скоро вона залишилася вдовою і своїх дітей – Михайла, Марію і Миколая поставила до діла. Вона не була грамотна, але розуміла значення освіти, тому всіма своїми силами намагалася дати освіту своїм дітям.

Старший Михайло, дуже здібний, закінчив семінарію і поступив у духовну академію, але через бідність не закінчив її. Скоро захворів на сухоти і помер.

Наймолодший – Миколай, нар. 22 липня 1872 р. зростав серед природи на Гусениці разом з селянськими дітьми. Його найбільш улюбленим товаришем був Яшко. Вони пробували курити і чуть не спалили клуню. Миколай Загоровський був хлопцем дуже живим і веселим. З дитинства любив народні пісні і свою рідну руську (українську) мову.

Зі спогадів Івана Михайловича Концевича – прислужника о. Миколая Загоровського: «Миколай не любив вчитися і ходити в школу. Він ховався на груші або залазив в жлукто (колоду для прання білизни). Мати, піймавши сина, закидала шнурок на шию і так провадила його в школу, щоби повстидати сина». Згодом Миколай поступив у духовну семінарію і там показав себе найбільш видатним учнем і здібним літератом. Він писав вірші.

І.М.Копистенський згадує один приклад з життя Миколая в семінарії. «В старших класах викладач російської мови організував спектаклі. Молодий Миколай показав особливий талант коміка. Одного разу місцевий архиєрей забажав побачити особливий талант семінариста-коміка. Як почалося, владу посадили в першому ряду

в кріслі. На сцену вийшов комік і зал лускав від сміху. Владика сміявся зі всіма (...)).

Слава Миколая Загоровського як коміка рознеслась далеко за межі семінарії. Йому було запропоновано місце в складі трупи з великою заплатою, але мама Параскева сказала: «Я хочу тебе бачити в золотих ризах, інакше проклену!». Син покорився волі матері.

У 1894 р. Миколай закінчив місцеву семінарію і оженився з Катериною Іванівною. В тому ж році був рукоположений в сан дякона, пізніше в сан єрея і направлений на парохію в Слободі Паличківській Богодуховського району. У 1907 р. о. Миколай з матушкою Катериною, дочкою Лідією і сином Володимиром був перенесений до Харкова.

У 1908 р. о. Миколай служив у Серафимській церкві села Малижино. Послушниця Тетяна в своїх споминах згадує: «Село, де протікало його пастирство, називалось Малижино. Це була непроходима глушина. Важко було йому звикнути до життя в глухому і дикому селі. Його келейна ікона Божої Матері була свідомством його гірких слез. Матір Божу він призивав на поміч в своїй духовній боротьбі. І сталося чудо, його блистящі душевні таланти преобразилися в духовні таланти... Ікона Божої Матері, перед якою він молився, написана була в італійському стилі, але не була копією старовинної ікони «Взисканіє погибших». Однак о. Миколай назвав її «Взисканіє погибших» (Малижинська), прикрасив її дорогоцінними каменями і почитав як чудотворну. В майбутньому часто читав перед нею Акафіст: «Радуйся, благодатная Богородице Діво, всіх погибших спасающая». Отець Миколай написав декілька церковних пісень в честь чудотворної ікони, котрі співалися під час Служби». Народ полюбив о. Миколая і гуртувався біля нього.

Настав час, коли треба було дати освіту своїм дітям. З 1910 р. отця Миколая переселили в Харків на пароха Феодоро-Стратилатської Церкви біля Александрівської міської лікарні, де служив до липня 1922 р.

На перших початках на Службу приходило одна-дві бабуні, але він не падав духом, читав акафісти, говорив проповіді. Дуже скоро в церкву, де служив о. Миколай, народ пішов товпою. За свідомствами сучасників, харківського «золотоуста» приходив слухати цілий

Харків. Храм був невеликий і не міг помістити всіх, що бажали його слухати, або розмовляти сам на сам».

Духовна дочка о. Миколая згадує: «О. Миколай Загоровський служив в лікарняній церкві. І на Пасху, як він потішав всіх хворих, зі всіми христосувався, всім носив подарки. Він був такий доступний, приємний, ласкавий... І кожна неділя у них була як Пасха. Служби були довгими, то третьої години дня. Літургія завсіди закінчувалась Акафістом до Божої Матері «Взисканіє погібших»... На читання акафіста ціла церква ставала на коліна, всі плакали. Плакав і отець. Проповіді він говорив годину, дві. Як голосив проповіді, цілий час плакав, за ним плакали всі. Плакали і стіни в храмі, тому що багато народу заходило до церкви, так що стіни від дихання були мокрі».

Біля о. Миколая зібралися люди, які утворили хор, з котрим він відвідував на запрошення квартири. Служили молебні, після котрих пили чай і співали псалми – духовні вірші; багато з них написав сам о. Миколай. В ті роки о. Миколай став постійним автором журналу «Віра і розум». В одній статті він писав: «Всім і кожному зокрема передовсім треба виховати свою сім'ю в душі строго-православної-християнської віри і безкорисно правдивої любови до держави – то буде самий вірний і самий відповідний зачаток благодіяння і щастя руського народу».

З часом біля о. Миколая став гуртуватися жіночий монастир. Архієпископ Харківський Антоній Кропивницький дав своє благословення на відкриття жіночого монастиря в ім'я ікони Божої Матері «Взисканіє погібших». О. Миколая благословив опікуватися духовно його населенцями, однак революція 1917 р. перешкодила цьому наміру і сестри перейшли в тайне монаше життя.

Великий оптинський старець Амвросій своєю прозорливістю передбачав долю смиренних подвижників і благословляв їх на шлях старчества. Посилав людей, які до нього приходили. Преподобний старець Анатолій Оптинський продовжував діло свого попередника, старця Амвросія. Він благословив деяких священників на цей рідкісний шлях старчества – духовно окормляти, наставляти і лікувати. Одним із них був о. Миколай Загоровський. Духовна дочка старця, монахиня Магдалина в своїх споминах говорить, що «о. Миколай мав дар слез».

І.М.Копистенський пише, що «о. Миколай скоро отримав благословення на шлях старчества». О. Миколай був невеликого росту, широкоплечий і повний. В нього була густа борода, але на голові

волосся майже не було. Риси лица нагадували грецького філософа Сократа. Вигляд його лица не можна було рівняти ні з ким іншим. Вого линуло ласкою, доброзичливістю. Блестіло і світилося неймовірною добротою, притягало всіх і кожного зокрема.

Популярність о. Миколая серед народу була велика. В Харкові після Японської війни було багато злодіїв. Дуже відома була Соня – золота ручка. Злодії жили на горі Холодній. Одного разу один з членів – злочинців смертельно захворів, післали за о. Миколаєм. Його провадили вночі. Дяк трясся від страху, але о. Миколая ніхто не ображав. Тільки після революції був випадок, що комуніст зірвав з отця золотий хрест.

В період проживання отця в Харкові від довгого стояння (довгі служби і моління) на його ногах робилися рани. Але він був гострим щодо себе і говорив, що якщо ноги його не несуть, то йому треба самому їх нести.

Почалася революція. Повно людей гуртувалося біля о. Миколая. Його авторитет був дуже великий, він сягав далеко за межі Харкова. На самому початку революції більшовики закликали о. Миколая до себе і пропонували йому договір, вимагали одного: «не говорити проповідей проти них». Пропонували гроші в золоті на його потреби. О. Миколай сказав, що служить єдиному Богу і більше нікому. Скоро його арештували і посадили в тюрму.

3 липня 1922 року о. Миколай відправляв у храмі Різдва Пресвятої Богородиці. Через 8 місяців його арештували і замкнули в Холодногорську тюрму. Монахиня Єрусалима згадує: «Ось я пам'ятаю, як він заявив народові, що «Я сьогодні служу останню Літургію, мені треба готувитися до арешту тому, що мені сказали не почитати патріарха Тихона! Я підчинитися цьому ніяк не можу». Як почув то народ, був великий плач, що було чути далеко на вулиці. Він сам також плакав і всі його проводжали. А вечером прийшли і його арештували і посадили в тюрму. Паства у отця була дуже велика і коли довідалися всі, що його арештували, то ранком наступного дня начальник тюрми перелякався. Ціла площа біля тюрми була заставлена возами з харчовими продуктами. Кормили всіх закритих. Начальник побачив, що вози стоять день у день під тюрмою до пізнього вечора, то вирішили відправити його до Петербурга».

15 травня 1923 р. представники влади постановою особливої

комісії у справах адміністративних висилок виселили о. Миколая за межі Харкова на 3 роки. Отець Миколай взяв з собою Уляшу через її відданість і кріпке здоров'я і вони відправилися в Петербург. Це був час, коли з'явилась тзв. «Жива Церква». Одного разу, коли о. Миколай в Уляшою оглядали церкви, поблизу на них накинута біснута жінка. І.М.Копистенський пише: «Жінка кричала: Ах ти лисий, ах ти плачущий, тут явився мучити нас? Люди, що стояли кругом, дивувалися, дивлячись на скромненького, в простому одязі о. Миколая. Але вони скоро зрозуміли, що перед ними не є зовсім простий чоловік. Вони старалися жити потайно, але вийшло по-другому».

Один примір прозорливості о. Миколая із Петербурга: «О. Миколай лежав хворий. Подзвонили в двері, Уляша відкрила і побачила, що перед входом стояли цигани. Вони запитали: Тут живе отець, котрий ворожить? Ні – відповіла Уляша. Як же так – говорять – нам дали його адресу: Боровая 1в. Скажіть отцю, що вкрали коня. Уляша їде до отця Миколая і передає: Прийшли цигани, у них вкрали коня, нам їх прийняти не можна. Як приймете, ви пропали. О. Миколай сказав: Нам їх прийняти не можна, але іди і скажи, щоби погледали коня у їх сусіда. Через пару днів цигани прийшли другий раз з подарками вдячності. Були і приміри сцілення тяжко хворих по молитвах о. Миколая. За свідоцтвами духовних дітей о. Миколая в тому часі старець заснував в Ленінграді тайний монастир і назвав його «Тиха пустиня», в честь ікони Божої Матері «Взискання погибших».

Перебування в Петербурзі-Ленінграді закінчилося о. Миколаєм в «Святу Ніч». В ту ніч було арештовано 5 тисяч чоловік, особливо відданих Церкві. Монахиня Магдалина згадує: «Тюрма була настільки заповнена, що о. Миколай стояв 9 днів, а пізніше один чоловік змілюсердився над о. Миколаєм і відступив йому своє місце».

Старець був засуджений на 5 років заключення. 18 серпня 1930 р. був відправлений в Соловецький лагер особливого призначення. Скоро на Соловки приїхала монахиня Магдалина і Уляша. Вони поселилися поблизу лагера і часто випрошували зустрічі зі старцем. Передавали йому продукти, одяг, брали письма старця для духовних дітей. Вони робили все, щоби підтримати духовно старця і полегшити його страждання. Після перебування на Соловках о. Миколая з іншими тюремниками відправили для поселення на крайню північ.

Вони йшли пішком по тундрі, змучені і в дуже тяжких обставинах. В одному місці, де вони залишилися на нічліг – то була каплиця – о. Миколай прокинувся і побачив, що спав під іконою Божої матері «Взискання погибших». Це його втішило, він відчув, що є під покровою Цариці Небесної. На місце призначення дійшов тільки о. Миколай.

Уляша не залишила улюбленого старця і тут. Вона приїхала одна, возом, тисячі кілометрів через тайгу. Вона, з Божим Промислом, уміло випрошувала у сторожі для о. Миколая дозвіл пропуску на обід.

Закінчився назначений час замкнення. Йому дозволили поселитись, де сам бажає, крім Харківської губернії. Подивившись на карту, отець помітив, що найбільш наближеним містом до Харкова є Обоянь Курської губернії.

Вони відправилися поїздом. Випадково їх розмову – як вийдуть з поїзду, де йти і що робити – почула зовсім чужа жінка (виявилось, дочка замкненого священика, якого вона відвідувала). Вона подала їм адресу, де могли затриматися – це був тайний жіночий монастир. Коли добралися під отриману адресу, придверниця не хотіла і впустити. Вона говорила, що вони самі скриваються. Повідомлена ігуменія дозволила їм залишитися. Виявилось, що в ніч їх прибуття ігумені з'явився у сні преп. Серафим Саровський і наказав: «До тебе прибуде харківський Серафим, ти його приймай». О. Миколай заплакав і сказав: «Я о. Миколай». В дійсності він був пострижений в монашество в Соловках з ім'ям Серафим. В той час Уляша не знала цієї тайни. Пізніше вона чула, як під час Літургії о. Миколай причащався, іменуючи себе «ієромонах Серафим». Є і інші думки, що о. Миколай прийняв монашество під час II світової війни в Харкові.

Вони скоро знайшли квартиру і поселилися там жити обоє. На вулицю о. Миколай виходив тільки в пізну ніч, щоби подихати свіжим повітрям. Літургії він служив щоденно, дуже довгі були проскомідії – поминання живих і померлих. Часто приходили до нього вночі монахині з Харкова – тайний жіночий монастир, котрим отець управляв.

Уляша жила в повному послуху у отця Миколая і прийняла від нього монашество з ім'ям Магдалина. Треба було працювати і вона поступила в лікарню – працювала санітаркою. Вийшло розпорядження, що малограмотні мають закінчити десятилітку, або ж

скласти екзамен за програмою десятилітки, інакше їх звільнять. Уроки давав Уляшпi о. Миколай. На екзамен вона пішла вивчивши це, що показав їй о. Миколай. Точно так сталося, її питали тільки те, що вона вивчила. Вона склала екзамени і стала працювати медсестрою.

Настала II світова війна. На фронт з лікарні міста Обоянь відправили підрозділ медичного персоналу. Записана була й Уляша. На залізничному вокзалі викликали всіх поіменно і відправляли у вагон. Уляша не була викликана. Коли вона повернулася додому, побачила старця, що стоїть на молитві, а коврик, що лежав під ним, був мокрий від слез. Зрозуміла, що залишилася завдяки молитвам о. Миколая.

Німці зайняли місто Обоянь. По домах розмішували солдатів. Прийшли і до дому о. Миколая. Йому запропонували спати на підлозі. Однак солдати так були вражені виглядом старця і постійною його молитвою, що не зайняли його ліжка, але здимали чоботи, коли входили до його кімнати, щоби не перешкоджати в молитві.

Скоро санітарною машиною привезли старця в його дім, в Харкові. Тут, в своїм домі він відправляв служби, на котрі приходило багато народу. Архимандрит Нектарій (Чернобил) згадує: «За часів окупації німецької він повернувся до Харкова і зробив в своїм домі домашню церкву. Я приходив там на служби, разом з іншими сповідався і причащався... Зять прот. о. Миколая Загоровського в тому часі був директором харківського оперного театру. О. Миколая приписали до театру і ми евакуювалися разом з акторами. По дорозі наш поїзд обстрілювали руські літаки».

Існує думка, що власне в Харкові о. Миколай прийняв чернецтво. Літом 1943 р. німці відступали на захід. Архим. Нектарій згадує: «О. Миколай (ієромонах Серафим) вирішив податися на захід. Він говорив, що більшовиків не в силах ще раз побачити, а коли минав кордон своєї батьківщини, гірко заплакав».

Його здоров'я підірвалось по приїзді в місто Перемишль. Він різко підупав на здоров'ї. Його положили в лікарню. Минуло пару днів і він помер. Все збулося точно так, як він описав в своєму вірші в Петербурзі 20 літ скоріше.

30 вересня 1943 р. старець закінчив свій земний шлях і відійшов у небесну обитель.

Духовна дочка старця згадує: «Отець був вже хворий. У нього

були часто приступи сердечні... А вмер тихо, спокійно. Майже всі в лікарні приходили дивитися на старця. Він лежав такий світлий, радісний... І відправляли панахиди і похоронили його в Перемишлі».

У 1981 р. старця Серафима (Загоровського) канонізувала Російська Православна Зарубіжна Церква, як преподобного ісповідника, харківського чудотворця.

У 1989 р. покійний о. митрат Антоній Дзєвятовський з міста Гайнівка на прохання покійного вже Сергія Бобріщева (Франція) поставив пам'ятник на могилі о. Серафима (Перемишль, вул. Словацького).

22 липня 1993 р. старця Серафима канонізувала Українська Православна Церква московського патріархату, як священномученика прот. Миколая. Пам'ять святкується в неділю мучеників 17/30 вересня.

За свідченням прот. Веніаміна Жукова в церкві царя-мученика Миколая і всіх новомучеників у Вільмуассон (Франція), в 2002 р. ікона нового ісповідника преп. Серафима Загоровського мироточила.

Від 1989 р. гробом о. Серафима Загоровського опікується прот. В.Янєль.

Митроф. прот. В'ячеслав Янєль

ЗВІТ З УРОЧИСТОСТЕЙ ПРИСВЯЧЕНИХ СВЯТОМУ СВЯЩЕННОМУЧЕНИКУ МАКСИМУ ГОРЛИЦЬКОМУ

*«Радуйся священномучениче Максиме, страждущим і обидимим
заступниче!»*

5-6 вересня 2010 року в парафії Святої Трійці в Горлицях відбулися урочистості особливі для православних християн, передусім для лемківської громади, тому що у цей час Свята Православна Церква вшановує пам'ять сина Лемківщини, св. Максима Сандовича, того, який в ім'я православної віри прийняв мученицький вінець. Також того, який своїм стражданням, як читаємо в Акафісті присвяченому Св. Максиму: *«(...) розсвітив і пробудив віру православну в своїм народі»*.

Попереду цьогорічних святкувань свята св. Максима Горлицького ішов «Тиждень Православної Культури в Горлицях», який почався 30 серпня, в понеділок. Організатором був місцевий Єпархіальний Осередок Православної Культури «Ельпіс», якого головою та головним ініціатором цих всіх починань, які викликають найщиріші слова пошани, був о. др Роман Дубец – парох горлицької парафії, а також декан Новосандецького округу.

ЄОПК «Ельпіс» цього року, у зв'язку з ювілеєм 10-річчя своєї діяльності підготував дуже цікавий цикл зустрічей, на яких кожен учасник міг наблизитися не тільки до культури, але також духовності та історії Православної Церкви в Польщі та у світі.

Першого дня в Горлицькому регіональному музеї ПТТК презентували *«Церковні стародруки з XVII-XVIII ст.»*, а у вівторок в парафіяльному залі відбувся вернісаж міжнародної фотографічної виставки *«OrthPhoto. Православ'я в світі»*. Наступного дня того циклу учасники переносилися в «Подорож до Святої Землі», мали можливість побачити та пізнати багато цікавих місць пов'язаних з християнством, таких як: Вифлеєм, Єрусалим, Назарет або Єлеонська (Оливна) гора.

Евенементом у масштабі навіть світовому був показ у четвер, у Миській публічній бібліотеці, унікальних 27 поштових листівок, які датуються 1914 роком і походять з львівського процесу св. Маскима Сандовича. Жива доповідь о. Романа Дубеца, що супроводжувала показ дає повну картину подій з ходу цього процесу, неодноразово збагачуючи знання слухачів на невідомі їм дотепер цікавинки, або інформації, що стосуються самого св. Максима, а також історичних подій початку ХХ ст.,

які супроводжували цей судовий розгляд.

Осередок «Ельпіс» задбав також про художню частину свята, яка несла багато духовних переживань, але передовсім слухових. У п'ятницю пополудні 3 вересня в горлицькому храмі можна було вислухати концерт церковного співу, в якому запрезентувалися два хори: парафіяльний хор з Криниць під керівництвом дяка Петра Трохановського і хор студентів православної теології «Анастасіс» з Варшави під керівництвом Ярослава Грича.

Суботній Акафіст присвячений св. Максиму Горлицькому, що служився на подвір'ї горлицького Суду, у місці, де було розстріляно Святого був черговою подією, яка випереджала головні урочистості. Службу Божу очолював єпископ Паїсій в супроводі духовенства: о. Романа Дубеца, ігумена Пафнутія (Якімюка), о. Аркадія Баранчука та о. Андрія Грича при співучасті численно зібраних вірних. Акафіст своєю присутністю удостоїли також: горлицький Староста – Мирослав Вендрихович та Бургомістр Горлиць – Казімеж Стеркович. Владика Паїсій у своєму слові на закінчення Акафісту, вказуючи виразно на його зміст, звернувся до володарів міста, зазначаючи: «Горлиці з часу канонізації св. Максима не є вже звичайними Горлицями, це місто, яке має свого святого, свого заступника, свого покровителя...»

Головні урочистості почалися 5 вересня, у неділю пополудні Всеношним Бдінням у горлицькому храмі, надзвичайно врочистим богослужінням, яке правили Й.В. Архiepіскоп Кир Адам, ординарій Перемисько-Новосанчівської Єпархії та Й.П. Паїсій Єпископ Горлицький, при співучасті численного духовенства і зібраних у храмі вірних. Краса православного богослужіння, яким безсумнівно є Всеношна було украшено співом, за який задбав хор Ірмос під керівництвом їмості Маріанни Ярої. Звук тропарів і стихир голосно лунав під час вечірнього богослужіння.

Під час Утрени духовну радість і святочний характер празника підкреслило гучне Величання – глибока пошана святого, яку відспівують при мощах святого Максима. Єпархія та клір, зібрані при раці одягнені були, згідно з традицією, у ризи червоного кольору, переплетені золотими нитками, які мають символічний характер, і не випадковий. Червоний колір символізує мученицьку смерть, кров пролиту за віру, а також страждання св. Максима, адже колористика повністю віддає характер цього свята.

Всі зібрані у храмі молилися св. Максиму, який не зрікся Христа і православної віри та віддав своє життя во ім'я віри батьків. Цього дня

церква віддає шану і величання – схиляється перед св. Максимом Горлицьким.

Богослужіння Всеношного Бдіння закінчила врочиста вечерея, на якій єрархія та духовенство разом з вірними могли наситися стравами підготованими місцевими парафіянами.

Ранкові урочистості, що мали місце у понеділок, відкрила перша святочна Літургія, яка почалася о 6.00 ранку. Правили її о. прот. Роман Дубец – горлицький парох, о. прот. Аркадій Баранчук з Гладисова та о. прот. Андрій Грич з Кункової. Співала частина парафіяльного хору під керівництвом чтеця Ярослава Грича. Незважаючи на ранню пору дня, який щойно пробудився, на Літургію прибули вірні місцевої парафії, як і навколишніх місцевостей.

Головну Божественну Літургію попередив урочисто співаний Акафіст до святого священномученика Максима, виконаний перед його мощами духовенством в особах: о. митрата Василя Заброцького, о. митрата Йоана Антоновича, ігумена Феодосія, о. прот. Владислава Канюка, о. прот. Юліана Феленчака, о. прот. Петра Пупчика, о. прот. Йоана Плеви, а також священика із західних земель – о. прот. Даріуша Цьолки. Красу співаних слів Акафісту закінчило голосне: *«Радуйся священномучениче Максиме, страждущим і обидимим заступниче!»*. Ті слова плили з уст всіх зібраних у храмі, тих, які прийшли до нього в цей день, день присвячений пам'яті св. Максима Горлицького, щоб поклонитися і віддати честь його святим мощам.

За 15 хвилин до десятої години з Троїцької Церкви рушив врочистий хресний хід, що під проводом протодіякона Антонія Ярого та численно зібраного духовенства, як місцевого, так з різних місць Польщі, а також з закордону привітали єрархів, які прибули на свято в особах: Архiepікопа Адама, Архiepікопа Юрая зі Словащини та Єпископа Паїсія. На порозі храму, згідно з тутешньою традицією Архiepастерів привітали діти спеціально підготованими з цієї нагоди віршиками та букетами квітів. З хлібом-сіллю вийшов до почесних Владик церковний староста – Дмитро Сабатович. Вже в самому храмі, з напрестольним хрестом привітав єрархів своїм словом о. Роман Дубец – парох горлицької парафії. Почалася врочиста Свята Літургія.

Наповнена вірними церква св. Трійці свідчила про них самих, що незважаючи на робочий день вони знайшли час, або просто не уявляли собі своєї неприсутності на святі, яке для кожного православного, а особливо для того, хто живе тут, в горах, є Пасхою, святом свят, празником сина Лемківщини св. Максима, що утвердив на цих теренах православну

віру. В цей день кожен міг віддати честь св. Максиму Горлицькому, прикластися до його святих мощей і просити в нього заступництва в Самого Всевишнього.

Святочну проповідь, спрямовану до народу Божого проголосив єпископ Паїсій, який, посилаючись на слова Євангелії св. Луки назвав мощі святого Маскима, що знаходяться у храмі дорогоцінним скарбом, тим багатством, про яке говорив Христос до Апостолів. Владика повернувся в своїх словах до перших віків християнства, коли за віру в Христа переслідували, так як св. Максима за православну віру.

Літургію завершив врочистий хід довкола храму з мощами св. Максима Сандовича. При звуках дзвонів, що надавали не тільки темпо маршу вколо церкви, а й підкреслювали цей врочистий момент, чути було радісний спів тропаря присвяченого св. Максиму: «Промислом Божієм послан бив еси на Гору Почаївську»... Так, це й є Боже Провидіння, і завдяки йому також сьогодні можемо прославляти Бога в Трійці Єдиній, не ховаючись і не роблячи цього крадькома.

Після врочистого хресного ходу, вже всередині храму розляглися численне, радісне *Многая літа*, після яких Архiepіскоп Адам звернувся зі словом до вірних, підкреслюючи в ньому святковий характер празника, називаючи його Пасхою, а також дякуючи всім зібраним за прибуття та участь в цьому важливому для православ'я дні.

Під час Літургії співав хор Ірмос під диригуванням імені Маріанни Ярої.

Звершенням цього річних святкувань був спільний святковий обід, який відбувся в парафіяльному залі.

Під час почастунку відбувся також короткий показ архиерейських і священничих риз, повшитих майстром кравецького ремесла ігуменом Теодозієм зі Львова, який в кількох словах розповів про мистецтво сакрального кравецтва та презентував цілий ряд риз своєї колекції. Приємним акцентом було також подарування о. Теодозієм священничих риз до раки св. Максима.

Також під час обіду всі привітали о. Романа з поважним ювілеєм, яким безсумнівно є 10-ліття існування Єпархіального Осередка Православної Культури «Ельпіс». Вельмишановному о. Роману відспівали гучне *Многая Літа*!

Святий Священномучениче Максиме, моли Бога о нас грішних!

Чтець Ярослав Гріч

ПРО ОТЦЯ ПОЛКОВНИКА СЕМЕНА ФЕДОРОНЬКО ПРАВОСЛАВНОГО КАПЕЛАНА ПОЛЬСЬКОГО ВІЙСЬКА ТА ЙОГО СИНІВ: ОЛЕКСАНДРА, ОРЕСТА І В'ЯЧЕСЛАВА

День 8 листопада 2008 р. був особливим днем для православних капеланів і воїнів, котрі свою службу несуть в рядах польського війська. В цей день біля Православного Митрополичого собору у Варшаві відбулося відкриття пам'ятника посвяченого православній Родині Федоронків: о. пол. Симонові Федоронько та його трьом синам: Олександрові, В'ячеславу та, Орестові, котрі були вірними синами Православної Церкви і поклали своє життя в обороні найвищих християнських ідеалів. Приводом до цієї події була 115-та річниця народження о. Симона, замученого в Катині. Вшановуючи пам'ять о. Федоронька неможливо було поминути його синів, котрі своє життя також віддали в обороні Батьківщини, в якій довелося їм жити.

Ранг урочистостей піднесло прибуття Президента РП бл.п. Леха Качинського, послів, представників воєвідської і самоврядової влади, амасадорів України, Росії, Білорусі, Болгарії, Греції, Кипру і Австрії. Були присутні представники Римокатолицької Церкви та Польської Екуменичної Ради, а також представники війська, поліції та пожежної служби.

Перед посвяченням пам'ятника у Варшавському кафедральному соборі відслужено Св. Літургію, під час котрої взношено молитви за спокій у державі в 90-ту річницю привернення її незалежності та за упокій душ полеглих воїнів. Богослуження очолював тодішній Православний Ординарій П.В. Його Високопреосвященство, Високопреосвященніший ген. див. с.п. Владика Мирон. В Олтарові під час Св. Літургії молився Його Блаженство, Блаженніший Митрополит Сава та Його Преосвященство, Преосвященніший Єпископ Георгій (теперішній Православний Ординарій ПВ). Посвячення пам'ятника звершив Його Блаженство, Блаженніший Митрополит Сава в супроводі с.п. Архієпископа Мирона і Єпископа Григорія.

Під час відкриття пам'ятника Президент РП бл.п. Лех Качинський висловив таку думку: "... Я дуже радий, що побіч

Кафедральної церкви буде стояти пам'ятник в честь православної родини, котра була взірцем офіри і посвячення...”.

З взурушливим словом до присутних звернулась донька В'ячеслава Федоронька – Олександра Федоронько–Адамчевська. В теплих словах подякувала вона за пам'ять про її близьких, а також всім, хто причинився до створення цього пам'ятника. Пані Олександра звернула увагу на факт, що від зарання православні проливали свою кров в обороні Польської держави і християнської віри.

Відаючи належну пошану о. Симону Федоронько та його синам, маючи на увазі те, що не всі знають події з їх життя представляємо увазі Шановних Читачів коротенькі їх біографії.

Місцем народження отця Симона Федоронька було с. Чертіж біля Сянока, Львівського воєводства (теперішнє Підкарпатське), де прийшов на світ 21.08.1893 р. в українській родині східного обряду. Після закінченні Гімназії в Сяноці дальшу науку продовжував у Житомирі, де здобув атестат зрілості та розпочав науку в Православній Духовній Семінарії, котру закінчив в 1917 р. В цьому ж році вступив в стан подружжя і прийняв дияконські та пресвітерські священства.

В вересні 1922 р. був покликаний на православного військового декана. Послугу свою ніс в Х Корпусі ВП у Перемишлі. Висока оцінка служби Церкви Православної і військового уряду довела його на початку 30-тих років до гідності Головного Православного Капелана ПВ.

В вересні 1939 р., на початку II Світової війни, разом з іншими вояками трапляє до радянської неволі. Спочатку перебуває

в Старобільську а пізніше в Козельську. Належить зазначити, що володів він українською і російською мовою, мав багато приятелів, міг без проблеми втекти з табору. Однак залишився і разом з іншими православними капеланами о.о. Куриласом і Дулембою провадив душпастирську працю посеред полонених. Вивезено його навіть до Москви, щоби він зрікся свого покликання взамін за свободу, але він відмовився, залишаючись вірним своїм ідеалам. Замордовано о. Симона Федоронька разом з іншими полоненими вояками у 1940 р. в Катині.

Свою відданість православній вірі і християнським ідеалам о. Симон зацпив своїм синам: Олександрові, Оресту і В'ячеславу, котрі, як вже було зазначено, своє молоде життя віддали в боротьбі з фашистами.

Олександр після вересневої кампанії втік на Захід, щоби там мати змогу далі боротися против фашистів. Був пілотом 300 бомбового дивізіону в Англії. Трагічно згинув 24.04.1944 р., коли його бомбовий літак був збитий над Німеччиною.

Два інші сини о. Федоронька Орест і В'ячеслав, залишилися в Польщі, продовжуючи боротьбу в рядах АК. Воюючи у Варшавському Повстанні віддали своє життя в офіру в боротьбі за визволення столиці. Орест згинув вже в перший день повстання, натомість В'ячеслав 18 серпня охороняючи відступ відділу "Радослав".

В спокійний час похоронено Ореста і В'ячеслав на православному кладовищі на Волі, де в 1982 р. спочила їх мама Віра. На пам'ятнику записано також імена о.Семена і Олександра з інформацією про їх трагічну смерть.

Не змарнували вони свого життя, служили Богу і людям, а для нас сьогодні становлять приклад поступовання в цьому світі, переповненому злом і самолюбством, де для здобуття матеріального багатства забувається про Заповіді Божі і всі норми християнського життя.

Нехай пам'ять про них триває вічно в наших серцях!

А.А.Д.

ЖИТТЯ ПРЕПОДОБНОГО САВИ ОСВЯЩЕННОГО

“Ви – світло для світу.

Не можна сховати міста, що стоїть на горі.

*Тож нехай сяє ваше світло, перед людьми,
щоб вони побачили ваші діла й прославляли
Отця вашого що на небесах”.*

(Мф. 5, 14)

Тим світильником віри є життя преподобного Сави Освященного. Святий Сава (означає спочинок) народився 439 р. в селі Матуласка в Каппадокії не далеко міста Кесарія. В благочестивій християнській сім'ї Іоана і Софії. Батько його був воєноначальником. По справах своєї служби Іоан зі своєю дружиною поїхали в Александрію, а свого п'ятирічного сина залишили під опікою свого брата Єрмеса. Дружина Єрмеса недовголюбляла Саву і навіть знущалася над ним. На восьмому році життя він пішов в монастир Св. Флавіани. Перебуваючи під опікою старих монахів, обдарований юнак скоро навчився читати, писати, дуже добре вивчив Святе Писання.

Коли йому виповнилось 17 років, він прийняв монаший постриг. В обителі св. Флавіани монах пробув 10 років.

За благословінням ігумена, молодий юнак відправився в Єрусалим, щоб поклонитися святим місцям. Перебуваючи в монастирі цілу зиму, він пішов до пустинної лаври преподобного Євфимія Великого. Там він попросився, щоб преподобний прийняв його до своїх учнів. Святий Євфимій боявся чи зможе молодий літами Сава витримати строгість монастиря. В цій обителі преподобний Сава з великою любов'ю виконував всі послухання. Найпершим приходив на молитву, а виходив останнім. Повний любові і терпеливості доглядав за хворими і бідними.

Одного разу ігумен монастиря послав преподобного Саву з одним монахом до Александрії, де випадково зустрівся з своїм батьком. Він умовляв свого сина, щоб він залишив монаше життя, одружився і вступив до війська. Батьки давали йому 20 золотих (велика сума на той час), але по великому їх прохання він прийняв лише три і ті, коли повернувся до монастиря, віддав ігуменові.

Після смерті старця Феоктиста, його приемник благословив преподобного Саву піти в одну із печер і бути затворником. Преподобний Сава лише в суботу приходив до обителі де брав участь у богослужінні і приймав їжу один раз на день. В неділю, прийнявши Святе Причастя

повертався до печери. Протягом 5 років преподобний перебував у затворі.

Преподобний Євфимій уважно спостерігав за життям молодого юнака. Він бачив, як духовно зростає і покликав його з собою в пустиню Рув, яка знаходилась біля Мертвого моря. Щороку після 14 січня Святий Євфимій і преподобний Сава ходили до цієї пустині і поверталися у неділю Входу Господнього в Єрусалим. Монахи називали преподобного Саву “молодим старцем”.

Після смерті Святого Євфимія строгість монашого життя почала слабнути. Тоді преподобний Сава пішов з лаври і посилився в печері недалеко обителі преподобного Герасима Йорданського. Перебуваючи на самоті майже 5 років. Слава його чеснот і святості рознеслася всюди і стали до нього приходити люди, а особливо ті, що бажали монашого життя.

Преподобний Сава заснував велику лавру, а на місці висохлого потоку було збудовано церкву одного року, коли була велика посуха за молитвами преподобного Сави відкрилося джерело і пролився рясний дощ.

Численність монахів і послушників у лаври зростала і тодішній Єрусалимський Патріарх Салустій, навіть проти волі преподобного Сави рукоположив його у священники і тому називається Святий Сава “Освященний”. Багато єретиків через проповідь Святого Сави навернулися до Православної віри. Незважаючи на старечий вік він проповідував у Кесарії і Палестині.

Бог об'явив йому годину смерті. Сам патріарх прибув до лаври і молився разом з умираючим Савою. Помер преподобний Сава Освященний 536 р. на 94 році життя. Прожив у монастирі 17 років, а 59 років в пустині.

Нехай життя преподобного Сави Освященного і для нас православних стане взірцем святості і віри. Пам'ять Його святкуємо 5 грудня за ст. ст.

Митр.Прот. Ярослав Солон

Дорогі Читачі!

***Пропонуємо Вашій увазі черговий номер
“Антифону”.***

*Редакція прагне збагатити зміст “Антифону”,
тому звертається до Вас з проханням надсилати свої
відгуки, пропозиції, зауваження та дописи, за що будемо
Вам щиро вдячні. Особливо цікавлять нас спогади з
минулого, описи звичаїв та традицій як релігійних, так і
народних, замітки про події, що відбуваються в парафіях
особливо з Західних та Північних регіонів Польщі.*

Адреса на 2 сторінці “Антифону”.

Щасть, Вам, Боже!

ПЕРЕДПЛАЧУЙ, ЧИТАЙ, ПОШИРЮЙ

Антифон

· ПОКРѢВЪ ·

· ПЕРЛАВЪ ·

Antyfon

TWOIM CZASOPISMEM

МАШ ТАЛАНТ І ПЕРО - ПИШ ДО

Антифона

Антифон

ЖДЕ НА ТЕБЕ!

ISSN 1505 - 4454